

LIETUVOS APELIACINIO TEISMO

2025 METŲ PRAKTIKOS

CIVILINĖSE BYLOSE

APŽVALGA

2026 m. birželio 4 d.

TURINYS

I. CIVILINĖ TEISĖ	7
1. Dėl leidimo įregistruoti visuomenės poreikiams paimtą asmens turtą	7
2. Dėl rangos sutarties „iki rakto“ sampratos	7
3. Dėl nuomos sutarties (ne)pripažinimo tariamuoju sandoriu	7
4. Dėl nuomotojo reikalavimo nuomininkui atlyginti žalą, padarytą sugadinus (sunaikinus) išnuomotą daiktą, kai žalą padaro subnuomininkas	8
5. Dėl savivaldybei priklausančio turto nuomos trečiajam asmeniui, ketinančiam vykdyti savivaldybei įstatymų priskirtas funkcijas	9
6. Dėl gyvulių bandos, priklausiusios ūkininko ūkiui, paveldėjimo	9
7. Dėl solidariosios prievolės pasibaigimo mirus vienam iš bendraskolių ir palikimą priėmus įpėdiniams	10
8. Dėl žalos dydžio apskaičiavimo mirus išlaikytojui	10
9. Dėl įmonės rašto kvalifikavimo kaip vienašalio sandorio, o ne juridinio asmens organo sprendimo	11
10. Dėl smulčiojo akcininko teisės reikalauti išpirkti bendrovės akcijas už teisingą kainą	11
11. Dėl visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimo skirti ir išmokėti dividendus teisėtumo	12
12. Dėl taikytinos teisės, kai šalys susitaria statyti objektą Prancūzijoje, o viena iš šalių prašo sumažinti sutarties kainą dėl statybos darbų trūkumų	12
13. Dėl nugriovus pastatus atlygintinos žalos dydžio	13
14. Dėl transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu neapdraustos transporto priemonės savininko ir jos valdytojo atsakomybės	13
15. Dėl faktinio valdymo reikšmės sprendžiant dėl išlaidų, susijusių su daikto vertės sumažėjimu vykdant restituciją, atlyginimo	14
16. Dėl <i>force majeure</i> (nenugalimos jėgos) instituto netaikymo	14
17. Dėl ieškinio senaties termino dėl žalos, padarytos tretiesiems asmenims, naudojant jachtą asmeniniais tikslais	15
18. Dėl nepriklausomo elektros tiekėjo atsakomybės sustabdžius vykdomą veiklą ir dėl to (ne)kilusios žalos valstybei	15
19. Dėl teisinio reglamentavimo, susijusio su tarptautinių sankcijų taikymu ir civilinės atsakomybės netaikymu	16
20. Dėl asmenų, kuriems negalima taikyti civilinės atsakomybės dėl tarptautinių sankcijų taikymo	16
21. Dėl galimybės susitarti dėl atsiskaitymo kriptovaliutomis	17

22. Dėl prievolės, susijusios su akcizais apmokestinamomis prekėmis, tinkamo vykdymo.....	17
23. Dėl pagrindo (griežtai smerktinų geros moralės požiūriu veiksmų) panaikinti dovanojimą aiškinimo	18
II. CIVILINIO PROCESO TEISĖ	18
1. <i>Bylinėjimosi išlaidos</i>	18
Dėl trečiųjų asmenų patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, kai byloje kilęs ginčas išspręstas taikos sutartimi	18
Dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo, ieškovei atsisakius alternatyvaus ieškinio reikalavimo	18
Dėl avanso, skirto būsimoms liudytojo išlaidoms, susijusioms su dalyvavimu teismo posėdyje, dydžio.....	19
Dėl atleidimo nuo bylinėjimosi išlaidų atlyginimo valstybei	19
Dėl bylinėjimosi išlaidų, patirtų nagrinėjant tarpinius procesinius klausimus	20
Dėl CPK 95 straipsnio 3 dalies taikymo įvykus procesinių teisių perėjimui.....	20
Dėl CPK 95 straipsnio 3 dalyje nustatyto užstato dydžio.....	20
Dėl įpareigojimo sumokėti užstatą galimų bylinėjimosi išlaidų atlyginimui užtikrinti.....	21
2. <i>Teismo nutarčių skundžiamumas</i>	21
Dėl teismo nutarties dalies, kuria išspręstas ieškinio reikalavimų išskyrimo klausimas, skundžiamumo	21
Dėl teismo nutarties, kuria išduotas Europos vykdomasis raštas, skundžiamumo	22
Dėl teismo protokolinės nutarties, kuria iš karto po parengiamojo teismo posėdžio pereita į žodinį bylos nagrinėjimą, skundžiamumo	22
3. <i>Laikinosios apsaugos priemonės</i>	22
Pakartotinis prašymas taikyti laikinąsias apsaugos priemones negali būti paliktas nenagrinėtas.....	22
Laikinių apsaugos priemonių taikymas autorių teisių ir gretutinių teisių gynimo bylose ...	23
Dėl leidimo iš areštuotų lėšų mokėti darbo užmokestį, mokesčius ir atlikti kitus atsiskaitymus	23
4. <i>Įrodymai ir įrodinėjimas</i>	24
Dėl įrodinėjimo naštos paskirstymo, įrodinėjant kriptovaliuta suteiktą paskolą	24
Dėl dokumento kopijos kaip (ne)tiesioginio įrodymo.....	24
5. <i>Užsienio teismų sprendimų pripažinimas ir leidimas vykdyti</i>	25
Dėl (ne)galimumo pripažinti ir leisti vykdyti užsienio notaro aktą Lietuvos Respublikoje ...	25
Dėl Rusijos Federacijos, kuriai taikomos sankcijos, teismo priimto sprendimo nepripažinimo	25

Dėl JAV teismo sprendimo už akių pripažinimo ir leidimo vykdyti	26
6. <i>Vykdyimo procesas</i>	27
Dėl prokuroro, ginančio viešąjį interesą, kaip išieškotojo (ne)dalyvavimo vykdyimo procese	27
Dėl išieškotojo (ne)įtraukimo trečiuoju asmeniu, nepareiškiančiu savarankiškų reikalavimų, į bylą, kurioje jo skolininkas yra atsakovas	27
Dėl turto realizavimo veiksmų sustabdymo, kai prokuroro nutarimu turtui pritaikytas laikinas nuosavybės teisės apribojimas.....	27
7. <i>Kiti klausimai</i>	28
Dėl baudos skyrimo antstoliui pagal CPK 103 straipsnį	28
Dėl procesinių teisių perėmimo byloje su tarptautiniu elementu	28
Dėl Lietuvos advokatūros ir Advokatų tarybos teisinio statuso	29
Dėl taikos derybų įtakos sprendimo už akių priėmimui	30
Dėl ieškinio kvalifikavimo kaip strateginio ieškinio dėl visuomenės dalyvavimo (SLAPP) .	30
III. CIVILINIS TURTO KONFISKAVIMAS	31
Dėl dvigubo baudimo draudimo ir civilinio turto konfiskavimo	31
Dėl neteisėtais būdais įgyto turto (lėšų) masės apskaičiavimo	31
Dėl civilinio turto konfiskavimo procedūros taikymo sąlygų	31
IV. NEMOKUMO TEISĖ	32
1. <i>Nemokumo bylos iškėlimas ir jos iškėlimo padariniai</i>	32
Dėl bankroto bylos iškėlimo, kai juridinio asmens turto nepakanka bankroto proceso administravimo išlaidoms apmokėti.....	32
Dėl informavimo apie bankroto bylos iškėlimą elektroninėje erdvėje veiklą vykdančiai bendrovei, esant dideliame kreditorių skaičiui	33
Dėl atsisakymo priimti pareiškimą, kai bendrovės vadovas inicijuoja nemokumo bylos iškėlimą kaip kreditorius	33
2. <i>Nemokumo administratorius</i>	34
Dėl galimybės skųsti nutartį, kuria atstatydingas nemokumo administratorius, ir pareigos sumokėti žyminį mokestį už skundą	34
Dėl pirmosios instancijos teismo nutarties, kuria nutraukta civilinė byla pagal pareiškimą dėl nemokumo administratoriaus atstatydinimo, skundžiamumo	34
Dėl galimybės taikyti proceso atnaujinimo institutą bankroto bylos daliai dėl nemokumo administratoriaus paskyrimo.....	34
Dėl bylinėjimosi išlaidų priteisimo iš bankrutuojančiam juridiniam asmeniui administruoti skirtų lėšų ar iš nemokumo administratoriaus asmeninių lėšų.....	34
Dėl galimybės kitam asmeniui (kreditoriaus giminaičiui) pateikti kreditoriaus reikalavimą nemokumo administratoriui	35

3. <i>Kreditoriai nemokumo procese</i>	35
Dėl teisės apeliacine tvarka skųsti teismo nutartį, kuria atnaujintas terminas kreditorių susirinkimo nutarimui apskųsti.....	35
Dėl kreditoriaus finansinio reikalavimo, grindžiamo jo, kaip bendrovės akcininko, papildomais pinigiais įnašais bendrovės atsargos rezervui suformuoti, (ne)tvirtinimo	36
Dėl kreditorių susirinkimo kompetencijos nuspręsti dėl įmonės teisinio atstovavimo ir buhalterinės apskaitos tvarkymo	36
Dėl kreditorių susirinkimo protokolo surašymo dienos ir įtakos kreditorių susirinkimo nutarimo apskundimui	37
Dėl sankcionuoto asmens teisės dalyvauti ir įgyvendinti turimas kreditoriaus teises bankrutuojančios bendrovės kreditorių susirinkime	37
Dėl laiduotojo reikalavimo patvirtinimo bankroto byloje	38
4. <i>Bankroto proceso išlaidos</i>	38
Dėl priemokų nemokumo administratoriui už bankroto proceso metu išieškotas sumas kvalifikavimo	38
5. <i>Juridinio asmens likvidavimo stadija</i>	38
Dėl kreditoriaus teisės kreiptis į teismą su prašymu atšaukti varžytynes.....	38
Dėl bendrovės turto, neparduoto pirmosiose ir antrosiose varžytynėse, kainos nustatymo	38
Dėl hipotekos pabaigos momento, kai turtas priverstinai realizuojamas bankroto procese	39
Dėl taikos sutarties patvirtinimo bankroto byloje, kurioje priimtas sprendimas dėl įmonės pabaigos.....	39
Dėl nesikreipimo dėl tyčinio bankroto iškelimo kaip sąlygos atsisakyti priimti sprendimą dėl įmonės pabaigos	40
Dėl teismo galimybės spręsti dėl bankrutuojančios įmonės galimybės vykdyti ūkinę komercinę veiklą likvidavimo laikotarpiu	40
Dėl atskaitomų išlaidų pardavus įkeistą turtą (JANĮ 98 straipsnis)	41
6. <i>Restruktūrizavimo procesas</i>	41
Dėl restruktūrizavimo plano tvirtinimo nepritarus visoms kreditorių grupėms	41
Dėl restruktūrizavimo plano, kuriame nenurodytas vėliau patvirtintas kreditorės finansinis reikalavimas, patvirtinimo teisėtumo.....	42
Dėl restruktūrizavimo plano pateikimo termino pratęsimo, kai nėra gautas kreditorių susirinkimo pritarimas.....	42
Dėl netinkamo pranešimo kreditoriams apie restruktūrizavimo bylos iškelimą padarinių ..	43
Dėl restruktūrizavimo proceso ypatumų, kai restruktūrizuojama įmonių grupės įmonė	43
Dėl finansinio užstato gavėjo teisių nemokumo procese	44

Dėl laikinųjų apsaugos priemonių instituto poveikio restruktūrizavimo byloje tvirtinamam materialiniam reikalavimui	44
Dėl kreditoriaus reikalavimų tvirtinimo įkaito davėjo restruktūrizavimo byloje.....	45
Dėl palūkanų skaičiavimo, kai nutraukiama restruktūrizavimo byla ir iškeliamą bankroto byla	45
Dėl laikinosios apsaugos priemonės – draudimo skaičiuoti netesybas ir palūkanas už prievoles – taikymo restruktūrizavimo procese.....	46
Dėl kreditoriaus teisės skųsti restruktūrizuojamo juridinio asmens kreditorių susirinkimo sprendimą pritarti restruktūrizavimo planui	46
V. VIEŠIEJI PIRKIMAI	47
Dėl priežastinio ryšio kaip būtinos perkančiosios organizacijos civilinės atsakomybės sąlygos įrodinėjimo	47
Dėl užstato kaip prievolės įvykdymo užtikrinimo būdo taikymo viešojo pirkimo sutartyje ..	47
Dėl perkančiosios organizacijos įgaliojimų savarankiškai atlikti tiekėjo atitikties nacionalinio saugumo interesams vertinimą.....	48
VI. PACIENTŲ TEISĖS IR ŽALOS SVEIKATAI ATLYGINIMAS	49
Dėl sutikimo teikti sveikatos priežiūros paslaugas formos	49
Dėl pooperacinio laikotarpio komplikacijos – rando – kvalifikavimo kaip paciento sveikatai padarytos žalos	49
Dėl įpėdinio teisės reikšti ieškinį dėl neturtinės žalos atlyginimo teisme, kai Komisijai nepriėmus sprendimo miršta pareiškėjas	49
VII. NETEISĖTAS VAIKO IŠVEŽIMAS NUOLATINIAM GYVENIMUI Į UŽSIENIO VALSTYBĘ.....	50
Dėl atsisakymo grąžinti neteisėtai išvežtus nepilnamečius vaikus į Ukrainą dėl vykdomos karinės invazijos	50
Dėl procesinio sprendimo, kilus abejonių dėl vaiko faktinės buvimo vietos	51
Dėl prašymo grąžinti vaiką, kai yra pagrindas manyti, kad vaikas išvežtas į kitą valstybę, atmetimo.....	51

Pastaba. Parengė Lietuvos apeliacinio teismo Teismų praktikos skyrius. Apžvalgoje pateikiamos neoficialios procesinių sprendimų santraukos, parengtos tik siekiant informuoti. Pateikiami apžvalgos paskelbimo dieną, t. y. **2026 m. birželio 4 d.**, aktualūs duomenys dėl apskundimo kasacine tvarka.

I. CIVILINĖ TEISĖ

1. Dėl leidimo įregistruoti visuomenės poreikiams paimtą asmens turtą

Lietuvos apeliacinis teismas (toliau – ir LApT) priminė, kad tokio pobūdžio bylos nagrinėjimas iš esmės vyksta dviem etapais. Pirmame etape išsprendžiamas klausimas, ar leidžiama įregistruoti paimtą visuomenės poreikiams žemės sklypą ir jame esančius statinius bei įrenginius Nekilnojamojo turto registre valstybės vardu ir pradėti šį žemės sklypą naudoti sprendime paimti žemę visuomenės poreikiams nurodytiems tikslams. Antrame etape teismas toliau nagrinėja ginčą dėl kompensacijos dydžio iš esmės.

LApT nurodė, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 47 straipsnio 6 ir 8 dalimis, išsprendė tik klausimą dėl leidimo įregistruoti Nekilnojamojo turto registre valstybės vardu visuomenės poreikiams paimtą apelianų turtą. Be to, teismas šioje bylos stadijoje (t. y. pirmame etape) negali vertinti priešingos šalies argumentų dėl turto vertinimo ataskaitos pagrįstumo, nes tai yra jau bylos nagrinėjimo iš esmės dalykas, kuris bus sprendžiamas antrame etape. Pažymėta ir tai, kad antrame etape (t. y. sprendžiant dėl teisingos kompensacijos nustatymo) teismas priima sprendimą, o ne nutartį.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. sausio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-13-464/2025 (kasacinį skundą atsisakyta priimti).

2. Dėl rangos sutarties „iki rakto“ sampratos

Aptariamoje byloje teisėjų kolegija pažymėjo, kad Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) teisės normose sąvokos ar rangos sutarties rūšies „iki rakto“ nėra. Sąvoka „iki rakto“ vartojama Tarptautinės inžinierių konsultantų federacijos (toliau – FIDIC) parengtose standartinėse sutarčių sąlygose. Nacionaliniu norminiu lygmeniu rekomenduota naudotis FIDIC parengtais leidiniais, be kita ko, Projektavimo ir statybos „iki rakto“ sutarties sąlygomis.

Teismas, remdamasis FIDIC parengtais dokumentais ir teisės doktrina, pažymėjo, kad sutartis „iki rakto“ iš principo reiškia susitarimą, pagal kurį rangovas pateikia viską, kas būtina tam tikram tikslui pasiekti, rangovui perkeliant sutarties vykdymo riziką nustatytais terminais už fiksuotą kainą. Šios sutarties objektą apibrėžia užsakovo teikiama užduotis, kuri pagal FIDIC sąlygas turi prioritetą prieš rangovo pasiūlytą projektą, o vienas iš esminių sutarties „iki rakto“ ypatumų yra tas, kad būtent rangovas rengia projektą, todėl jam tenka visa atsakomybė už klaidas, netikslumus ir praleistą informaciją.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. birželio 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-301-407/2025 (kasacinius skundus atsisakyta priimti).

3. Dėl nuomos sutarties (ne)pripažinimo tariamuoju sandoriu

Aplinkybės, kad išsinuomotas turtas nėra ar negali būti naudojamas pagal viešajame registre įregistruotą jo paskirtį arba kad iš išsinuomoto turto dėl jo būklės negali būti gauta didžiausia galima jo ekonominė nauda, savaime nesuponuoja tokio turto nuomos sandorio fiktyvumo, nes nuomos sutartimi šalys susitaria dėl teisės valdyti ir naudoti atitinkamą turtą perdavimo, o nuomos sutarties pagrindu perduodamas turtas pirmiausia turi atitikti sutartyje aptartus ir šalių sutartus bei joms priimtinus reikalavimus (požymius ir būklę).

Aptariamoje byloje LApT, įvertinęs nuomos sutarties turinį ir šią sutartį sudariusių subjektų elgesį, nenustatė, kad turtas būtų neatitikęs šalių sutartos ir nuomos sutartyje nurodytos būklės. Be to, nėra ir duomenų, kad nuomininkas būtų reiškęs pretenzijas pareiškėjui dėl turto būklės. Pažymėta, kad civilinėje teisėje leidžiama viskas, kas neuždrausta, todėl sandorio šalys gali susitarti ir dėl to, jog nuomojamas daiktas neprivalo atitikti atitinkamų viešosios teisės tokios paskirties daiktui keliamų reikalavimų, jog daikto nuomininkas pagerins (suremontuos) nuomojamą daiktą, kad jis galėtų būti naudojamas pagal atitinkamą viešajame registre apibrėžtą nekilnojamojo daikto paskirtį, ar dėl kitų panašaus pobūdžio šalių valia suderintų sąlygų. Be to, vien tai, kad nuomininkas išnuomoto daikto nenaudoja ar neišnaudoja jo ekonominio potencialo teikti naudą, savaime nėra pakankamas pagrindas konstatuoti tariamąjį nuomos sandorį, jei tokios išvados nepatvirtina kitos byloje nustatytos aplinkybės, susijusios su šalių valios simuliacija siekiant sukurti vaizdą apie sudarytą sutartį, kurios iš tiesų jos sudaryti neketino.

Aptariamoje byloje nustatyta, kad nuomos sutartį sudariusių subjektų elgesys patvirtina, jog turtas buvo realiai perduotas nuomininkui, kuris galėjo juo naudotis ir jį valdyti, pripažino savo prievolės nuomos laikotarpiu juo rūpintis, mokėti einamuosius mokesčius ir pan. Dėl to vien ta aplinkybė, kad turtas nebuvo ir (ar) negalėjo būti naudojamas pagal viešajame registre įregistruotą jo paskirtį, nėra pakankama pripažinti sutartį tariamuoju sandoriu.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. rugsėjo 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-356-1097/2025.

4. Dėl nuomotojo reikalavimo nuomininkui atlyginti žalą, padarytą sugadinus (sunaikinus) išnuomotą daiktą, kai žalą padaro subnuomininkas

LApT pažymėjo, kad pagal normas, kuriomis reglamentuojami nuomos teisiniai santykiai, už kitų asmenų (pvz., subnuomininko), kuriems nuomininkas suteikia teisę ar galimybę naudotis išsinuomotu daiktu, veiksmus (pvz., už išnuomotam turtui padarytą žalą) nuomotojui atsako nuomininkas. Be to, CK 6.246 straipsnio, kuriame nustatyti neteisėti veiksmai, 2 dalyje nurodyta, kad įstatymuose gali būti nustatyta, jog žalą privalo atlyginti asmuo, kuris tos žalos nepadarė, bet yra atsakingas už žalą padariusio asmens veiksmus (netiesioginė civilinė atsakomybė). Aptariamu atveju tokia pareiga įtvirtinta CK 6.490 straipsnio 6 dalyje, 6.499 straipsnio 1, 3 dalyse, 6.502 straipsnio 1 dalyje dėl nuomininko atsakomybės nuomotojui. Taigi, daikto sugadinimo (praradimo) atveju nuomininkas savaime negali išvengti atsakomybės nuomotojui vien tuo pagrindu, jog žala išnuomotam turtui atsirado dėl kitų asmenų, kuriems nuomininkas nuomotojo leidimu suteikė teisę ar galimybę naudotis išsinuomotu daiktu.

Nuomininkas atsakomybės nuomotojui už išsinuomotam turtui padarytą žalą galėtų išvengti tik tuo atveju, jei įrodytų, kad žala padaryta ne dėl jo ar kitų asmenų, kuriems jis nuomotojo leidimu suteikė naudotimosi teisę ar galimybę naudotis išsinuomotu daiktu, kaltės, t. y. kitų trečiųjų asmenų, kuriems naudotis turtu neleido nei nuomotojas, nei nuomininkas, kaltės.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. lapkričio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-440-567/2025.

5. Dėl savivaldybei priklausančio turto nuomos trečiajam asmeniui, ketinančiam vykdyti savivaldybei įstatymų priskirtas funkcijas

Savivaldybei priklausančio turto nuomos procedūros yra griežtai formalizuotos ir reglamentuotos. Toks griežtas reglamentavimas, taikomas sudarant sandorius dėl savivaldybės turto, nėra savitiksliis. Įstatymų leidėjas, nustatydamas konkrečią valstybei ar savivaldybei priklausančio turto naudojimo, valdymo ir disponavimo juo tvarką, siekia užtikrinti, kad šis turtas būtų naudojamas protingai ir efektyviai, taip sukuriant kuo didesnę vertę visuomenei.

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 2 punkte *expressis verbis* (aiškiais žodžiais) įtvirtinta esminė sąlyga savivaldybės turto nuomai – sprendimo dėl nuomos priėmimo metu šis turtas neturi būti naudojamas savivaldybės funkcijoms įgyvendinti.

LApT pažymėjo, kad minėto įstatymo nuostatų aiškinimas nesuteikia pagrindo spręsti, jog savivaldybės ilgalaikis materialusis turtas gali būti išnuomotas tretiesiems asmenims vien dėl to, kad šie ketina vykdyti savivaldybei įstatymų priskirtas funkcijas.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. spalio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-326-854/2025.

6. Dėl gyvulių bandos, priklausiusios ūkininko ūkiui, paveldėjimo

CK 5.71 straipsnyje, kuriame reglamentuotas ūkininko ūkio paveldėjimas, nustatyta, kad tais atvejais, kai ūkininko ūkio padalijimas gali suardyti ūkį, pirmenybės teisę gauti ūkį ir jam priklausančią inventorių turi tas įpėdinis, kuris daugiausia dirbo paveldimame ūkyje ir yra pasiryžęs bei pasiruošęs pats ūkininkauti. Tokiu atveju kilus ginčui, teismas kitiems įpėdiniams kompensacijos už jiems priklausančias turto dalis išmokėjimą gali išdėstyti iki dešimties metų, priimdamas sprendimą nustatyti priverstinę hipoteką visiems tokio įpėdinio nekilnojamiesiems daiktams.

LApT pažymėjo, kad žemės ūkio veiklai priskiriamos tokios veiklos kaip augalininkystė ir gyvulininkystė. Dėl to ūkio dalis taip pat yra ir jame registruoti gyvuliai. Esminę reikšmę sprendžiant palikėjo turto padalijimo klausimą turi įpėdinių interesai, pasiruošimas ūkininkauti bei tolesnis racionalus ir efektyvus paveldimo turto panaudojimas. Neturi esminės reikšmės tai, ar gyvuliais daugiau ar mažiau rūpinosi ieškovė, ar atsakovai prisidėjo prie jų išlaikymo. Tokia išvada darytina, nes ūkininkai, parduodami savo produkciją, gaudavo ir pajamų, naudojamų gyvuliams šerti ir išlaikyti. Dėl to vien tik tas faktas, kad atsakovai galbūt neprisidėjo prie gyvulių išlaikymo, nėra pagrindas eliminuoti jų teisės paveldėti galvijų bandos dalį.

Nustatęs aplinkybę, kad atsakovai priešieškinyje kėlė reikalavimą padalyti gyvulių bandą, o ieškovė tokiam reikalavimui iš esmės pritarė, nurodydama, kad yra pasirengusi gyvulius prižiūrėti ir jais rūpintis, LApT nusprendė, kad atsakovų priešieškinio reikalavimas dėl gyvulių bandos padalijimo turi būti patenkintas – nurodyta banda priteistina ieškovei, o atsakovams iš ieškovės priteistina kompensacija už jiems tenkančią paveldimą dalį.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-182-912/2025 (kasacinį skundą atsisakyta priimti).

7. Dėl solidariosios prievolės pasibaigimo mirus vienam iš bendraskolių ir palikimą priėmus įpėdiniams

Tais atvejais, kai miršta vienas solidarūs bendraskolis, solidarioji pareiga padalijama. Taigi, likęs gyvas solidarūs bendraskolis tampa atsakingas kreditoriui už 1/2 prievolės dalies įvykdymą. Už kitos 1/2 prievolės dalies įvykdymą tampa atsakingi šią dalį paveldėję mirusio skolininko įpėdiniai. Kreditoriaus teisės ginamos taikant įpėdiniams solidariąją atsakomybę, bet tik tos prievolės dalies, kuri buvo paveldėta, apimtimi.

Negali būti skirtingai vertinamos situacijos, kai, esant skolininkų daugumai solidariojoje prievolėje, miršta visi bendraskoliai ir kai miršta tik vienas bendraskolis. Tiek vienu, tiek kitu atveju taikytina CK 6.10 straipsnio 1 dalis ir solidarioji pareiga po skolininko (vieno ar visų) mirties padalijama jo (ar jų) įpėdiniams, o šie paveldėtos dalies apimtimi kreditoriui atsako solidariai.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. balandžio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-106-912/2025; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – LAT) 2025 m. lapkričio 14 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e3K-3-179-684/2025 kasacinis skundas atmestas.

8. Dėl žalos dydžio apskaičiavimo mirus išlaikytojui

Apskaičiuojant vieno išlaikytinio netekus maitintojo prarastas pajamas, taikoma formulė, pagal kurią mirusiojo buvusios pajamos dalijamos iš skaičiaus, gauto prie išlaikytinių skaičiaus pridėjus vieną (t. y. patį mirusįjį). Kai išlaikytinė yra žuvusiojo sutuoktinė, žuvusiojo pajamos dalijamos iš dviejų.

Pagal CK 6.290 straipsnio 1 dalį socialinio draudimo išmokos, mokamos gyvybės atėmimo atvejais, yra įskaitomos į atlygintinos žalos dydį. Atsižvelgdamas į apskaičiuotą sutuoktinei tenkančią žuvusiojo pajamų dalį (544,67 Eur per mėnesį), LApT sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad ieškovės negautos pajamos iki 2035 m., t. y. iki datos, kai ieškovės sutuoktinis būtų įgijęs teisę išeiti į senatvės pensiją, yra visiškai kompensuotos. Šios pajamos kompensuotos ieškovei gavus 78 432,10 Eur išmoką iš Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bei atsakovės išmokėtą sumą – 8 484 Eur – pagal draudimo nuo nelaimingų atsitikimų sutartį.

Be to, vien statistinė gyvenimo trukmė savaime nėra pakankamas pagrindas priteisti žalos atlyginimą laikotarpiui po pensinio amžiaus, ypač kai kompensacija grindžiama žuvusiojo iki mirties gauto darbo užmokesčio dydžiu. Tokiu atveju būtina įvertinti konkrečias aplinkybes, leidžiančias pagrįstai manyti, kad žuvusysis būtų tęsęs darbą ir po pensinio amžiaus, gaudamas tokio paties ar panašaus dydžio pajamas.

Teisėjų kolegija taip pat priminė, kad pagal suformuotą kasacinio teismo praktiką laidotuvių dalyvių maitinimo išlaidos nėra laikomos būtinomis laidojimo išlaidomis ir nepriskirtinos prie ritualinių paslaugų.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. liepos 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-287-553/2025 (kasacinį skundą atsisakyta priimti).

9. Dėl įmonės rašto kvalifikavimo kaip vienašalio sandorio, o ne juridinio asmens organo sprendimo

LApT nurodė, kad raštas, kuriuo ieškovė, atstovaujama įmonės vadovo, informavo atsakovą apie sąskaitos faktūros išrašymą per klaidą bei patvirtino, kad atsakovas nėra skolingas ieškovei pagal rašte nurodytas sąskaitas faktūras, yra vienašalis ieškovės sandoris, kuriuo išreiškta ieškovės valia atleisti atsakovą nuo prievolės įvykdymo, o ne juridinio asmens organo sprendimas.

Atsižvelgiant į tai, pripažinta, kad ieškovės raštui nuginčyti netaikytinos teisės normos, kuriomis reglamentuojama juridinio asmens organų sprendimų pripažinimo negaliojančiais procedūra (CK 2.82 straipsnis). Konstatavus, kad ginčijamas raštas yra sandoris, jam taikytinas ne Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo (toliau – ir ABĮ) 19 straipsnio 10 dalyje nustatytas sutrumpintas ieškinio senaties terminas, o CK 1.125 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas bendrasis 10 metų ieškinio senaties terminas.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. lapkričio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-464-516/2025.

10. Dėl smulkią akcininko teisės reikalauti išpirkti bendrovės akcijas už teisingą kainą

2022 m. lapkričio 30 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo pakeitimai, kuriais ABĮ buvo papildytas 46¹ straipsniu dėl bendrovės akcijų išpirkimo.

ABĮ 46¹ straipsnio 13 dalyje nustatyta, kad bendrovės akcijų, dėl kurių teikiamas pranešimas apie išpirkimą, savininkai per pranešime nurodytą terminą turi parduoti jiems nuosavybės teise priklausančias balsavimo teisę suteikiančias bendrovės akcijas pranešime nurodytomis sąlygomis arba kreiptis į teismą dėl akcijų išpirkimo kainos atitikties teisingumo reikalavimams, apie tai informavę akcijas išperkantį akcininką ir bendrovę. Kreipimosi į teismą atveju taikoma CK 2.115 straipsnio 2 dalis, 2.118, 2.119 ir 2.120 straipsniai.

Pagal CK 2.118–2.120 straipsnių nuostatas, įsiteisėjus pirmosios instancijos teismo sprendimui dėl priverstinio akcijų išpirkimo kainos atitikties teisingumo reikalavimams, teismas, vadovaudamasis įstatyme nustatytais taisyklėmis, nutartimi išsprendžia klausimą dėl ekspertų paskyrimo. Ekspertams pateikus ataskaitą dėl akcijų kainos, teismas turi priimti nutartį dėl kainos nustatymo. Nurodytų CK normų taikymas su tam tikrais pakeitimais, sprendžiant akcijų išpirkimo klausimą, įtvirtintas ABĮ 46¹ straipsnio 13 dalyje.

Taigi, išnagrinėjęs ieškinio reikalavimą iš esmės, teismas sprendimu (o ne nutartimi) konstatuoja pagrindą skirti teismo ekspertizę priverstinai išpirktinų ieškovei priklausančių bendrovės akcijų kainai nustatyti, nes kiti klausimai, susiję su ekspertų paskyrimu, akcijų kainos nustatymu, sumokėjimu už ekspertizę, yra išsprendžiami įsiteisėjus teismo sprendimui.

Teisėjų kolegija pažymėjo, kad tai, jog ateityje bus nagrinėjamas klausimas dėl akcijų išpirkimo kainos, nereiškia, jog pirmosios instancijos teismas negali priteisti šalių patirtų bylinėjimosi išlaidų, išspręsdamas ginčą iš esmės. Jei šalys ateityje patirs išlaidų, sprendžiant klausimą dėl akcijų išpirkimo kainos, pirmosios instancijos teismas nutartimi

išspręs bylinėjimosi išlaidų, patirtų po teismo sprendimo įsiteisėjimo, paskirstymo klausimą (CK 2.119 straipsnis).

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. kovo 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-41-567/2025.

11. Dėl visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimo skirti ir išmokėti dividendus teisėtumo

ABĮ 59 straipsnio 6 dalies 1 punkte įtvirtinta, kad visuotinis akcininkų susirinkimas negali priimti sprendimo skirti ir išmokėti dividendus, jeigu bendrovė turi neįvykdytų prievolių, kurių terminai suėję iki sprendimo priėmimo.

LApT pažymėjo, kad pagal ABĮ 59 straipsnio 6 dalies 1 punktą draudimas priimti sprendimą skirti ir išmokėti dividendus siejamas ne tik su bendrovės prievolės kreditoriams buvimo faktu, bet ir su prievolės įvykdymo termino pasibaigimu, t. y. bendrovės neįvykdytomis prievolėmis, kurių terminai suėję iki sprendimo skirti ir išmokėti dividendus priėmimo, o šios normos tikslas – garantuoti bendrovės kreditorių pirmumo teisę gauti prievolės įvykdymą prieš akcininko teisę gauti dividendus. Aptartas teisinis reglamentavimas leidžia daryti išvadą, kad ABĮ 59 straipsnio 6 dalies 1 punkte įtvirtintas draudimas taikomas bendrovei turint ne bet kokių neįvykdytų prievolių, o neįvykdytų piniginių prievolių, kurių įvykdymo terminai suėję. Aiškinimas, kad nurodytas draudimas priimti sprendimus dėl dividendų paskirstymo ir išmokėjimo galioja bet kokių prievolių atvejais, neproporcingai išplėstų šios normos taikymo sritį ir neatitiktų tikrosios šios normos paskirties.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. lapkričio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-426-910/2025.

12. Dėl taikytinos teisės, kai šalys susitaria statyti objektą Prancūzijoje, o viena iš šalių prašo sumažinti sutarties kainą dėl statybos darbų trūkumų

Aptariamoje byloje atsakovė priešieškiniu reikalavo sumažinti sutarties kainą ir įrodinėjo, kad ieškovės atlikti statybos darbai turi trūkumų. Šalys susitarė, kad su sutartimi susiję ginčai, kurių nepavyksta išspręsti derybomis, sprendžiami teisme pagal rangovo buveinės vietą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymais. Byloje yra reikšminga aplinkybė, kad ieškovė atsakovei atliko statybos darbus objekte, esančiame Prancūzijos Respublikoje.

LApT pažymėjo, kad statyba yra kompleksinis procesas, reglamentuojamas ir viešosios teisės normomis, kurioms būdingas imperatyvus pobūdis, dėl to statybos darbų procesui, jų kokybei (rezultato atitikties nustatytiems imperatyviems reikalavimams prasme) taikytinos Prancūzijos Respublikos teisės normos. Toks aiškinimas atitinka ir CK 6.157 straipsnio 1 dalies nuostatą, kad šalys savo susitarimu negali pakeisti, apriboti ar panaikinti imperatyvių teisės normų galiojimo bei taikymo, ir nesvarbu, kokia teisė – nacionalinė ar tarptautinė – šias normas nustato.

Padarydama išvadą, kad statybai objekte taikytini ir reikalavimai, įtvirtinti Prancūzijos Respublikos imperatyviose viešosios teisės normose, teisėjų kolegija konstatavo, jog atsakovei pareiškus priešieškinį dėl statybos darbų kainos sumažinimo ir įrodinėjant, kad ieškovės atlikti darbai neatitinka Prancūzijos Respublikoje nustatytų statybos reikalavimų, šiam klausimui išspręsti byloje turėjo būti nustatytas ir įvertintas aktualus Prancūzijos

Respublikos teisės turinys, o to pirmosios instancijos teismas nepadarė. Teisėjų kolegija, įvertinusi atsakovės pareikšto priešieškinių pobūdį, pažymėjo, kad atsakovė turėjo pareigą aiškiai nurodyti, kurių konkrečių imperatyvių statybos procesą ir rezultatą nustatančių Prancūzijos Respublikos ar Europos Sąjungos teisėje įtvirtintų reikalavimų ieškovės atlikti darbai neatitinka, ir tokį faktą įrodyti.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. lapkričio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-434-854/2025.

13. Dėl nugriovus pastatus atlygintinos žalos dydžio

LApT nurodė, kad tuo atveju, kai žala padaroma asmens turto sunaikinimu, teisingas žalos atlyginimas reiškia, kad turi būti nustatyta nukentėjusio asmens patirtų materialinių netekimų pinigine išraiška (prarasto turto vertė) ir šie netekimai kompensuojami. Nukentėjusio asmens patirtų turtinių netekimų dydis gali būti nustatytas nuostolius apskaičiuojant pagal prarasto turto atkuriamąją vertę.

Atkuriamoji vertė (patirti nuostoliai), kai žala padaroma turto sugadinimu (sugriovimu), turi būti suskaičiuota iki ribos, atitinkančios esamą sugadinimo metu objekto fizinę būklę. Taigi, atkuriamoji vertė (patirti nuostoliai) apima išlaidas, reikalingas ne naujo, o tokio paties nusidėvėjimo daiktui atkurti. Jei sugadintas daiktas yra naujas, tai jo sugadinimo metu esama būklė yra nauja ir jį atkurti reikia iki naujos būklės. Jeigu objektas (daiktas) buvo naudojamas ar eksploatuojamas, tai jo vertė dėl to yra sumažėjusi (nusidėvėjusi), o dėl žalos padarymo yra sugadinamas ne naujas, bet nusidėvėjęs objektas.

Aptariamoje byloje nustačius, kad ieškovei priklausę pastatai buvo pastatyti 1988 m., pastatai nebuvo naudojami, jų fizinė būklė buvo bloga, padaryta išvada, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai priteisė ieškovei nuostolius (atkuriamosios vertės išlaidas), įvertinęs sugriautų pastatų fizinį nusidėvėjimą.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. kovo 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-55-516/2025.

14. Dėl transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu neapdraustos transporto priemonės savininko ir jos valdytojo atsakomybės

Byloje susiklostė situacija, kai eismo įvykį sukėlė transporto priemonės valdytoja, kuri valdė šią priemonę nuomos sutarties pagrindu, tačiau nei transporto priemonės savininkė, nei valdytoja neapdraudė transporto priemonės privalomuoju draudimu.

LApT pažymėjo, kad transporto priemonės savininkė, neapdraudusi transporto priemonės, registruotos Lietuvos Respublikoje, transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu, pažeidė Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalies reikalavimą, taip pat ir 3 dalyje įtvirtintą draudimą neapdraustą transporto priemonę leisti naudoti kitam asmeniui.

Tokiu atveju draudikų biuras turi teisę reikalauti žalos atlyginimo ne tik iš transporto priemonės valdytojos, neįvykdžiusios nuomos sutartimi prisiimtos pareigos sudaryti transporto priemonės valdytojo civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartį, bet ir iš

savininkės, neužtikrinusios, kad transporto priemonės valdytoja sudarytų privalomojo draudimo sutartį. Ši prievolė yra solidarioji atsakovių prievolė.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. kovo 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-71-370/2025.

15. Dėl faktinio valdymo reikšmės sprendžiant dėl išlaidų, susijusių su daikto vertės sumažėjimu vykdant restituciją, atlyginimo

LApT išaiškino, kad sprendžiant dėl ieškinio reikalavimo – sugadinto turto (ginčo statinių) vertės ekvivalento pinigais priteisimo, pareikšto CK 6.149 straipsnio pagrindu, pagrįstumo, negalima apsiriboti vien tik atsakovės restitucinės prievolės atsiradimo momentu, nevertinant nutrauktos sutarties objektu buvusio daikto – ginčo statinių – faktinio valdymo sugražinimo jo savininkui (ieškovei) momento.

Byloje nustačius aplinkybę, kad atsakovė iki tol, kol įvykdė jai tenkančią pareigą gražinti ginčo statinius ieškovei, buvo faktinė šių statinių valdytoja, todėl galėjo daryti jos valdomam daiktui ūkinį ir fizinį poveikį, konstatuota, kad atsakovė turėjo pareigą pasirūpinti ginčo statiniais iki jų tinkamo perdavimo ieškovei. Pirmosios instancijos teismas neįvertino, kad iki prievolės gražinti daiktą tinkamo įvykdymo pareiga saugoti šį daiktą ir juo rūpintis, o to nepadarius – pareiga atlyginti išlaidas dėl gražinamo daikto vertės sumažėjimo (CK 6.149 straipsnis) gali tekti ir asmeniui, faktiškai turinčiam gražinamo daikto valdymo teisę, šiuo atveju – atsakovei.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-160-854/2025; LAT 2025 m. spalio 23 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e3K-3-157-611/2025 kasacinis skundas atmestas.

16. Dėl *force majeure* (nenugalimos jėgos) instituto netaikymo

Aptariamam atveju atsakovė, prašydama taikyti jai *force majeure* institutą, įrodinėjo, kad ji negalėjo numatyti, įvertinti ir prognozuoti, jog nugaish beveik visi jos bandą sudarantys žvėreliai, susirgę nepagydoma liga.

LApT pažymėjo, kad atsakovė užsiima kailinių žvėrelių veisimu ir auginimu, o jos pajamas sudaro už parduotus jų kailius gautos lėšos. Taigi, įvertinus atsakovės vykdomo verslo specifiką, žvėrelių ligos negali būti laikomos neprognozuojamu ir (ar) negalimu numatyti įvykiu. Verslininkas (atsakovė), pasirinkdamas veisti ir auginti žvėrelius, turi ir privalo įvertinti galinčias kilti rizikas ir padarinius, susijusius su tokiu verslu, t. y. galinčias kilti ir plisti ligas žvėrelių bandoje, dėl kurių visa ar dalis bandos gali nugaishi, o verslininkas dėl to gali patirti nuostolių. Taigi, nurodytos aplinkybės, susijusios su fermoje išplitusia žvėrelių liga, dėl kurios nugaisho žvėrelių banda, nelaikytinos *force majeure* aplinkybėmis, kurių atsakovė negalėjo įsivertinti ir protingai numatyti paskolos sutarties sudarymo metu.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-166-516/2025.

17. Dėl ieškinio senaties termino dėl žalos, padarytos tretiesiems asmenims, naudojant jachtą asmeniniais tikslais

Aptariamoje byloje ieškovė pareiškė reikalavimą atlyginti žalą, padarytą jos nekilnojamajam turtui – elektros tinklams. Žala kilo, kai atsakovas, būdamas profesionalus laivavedys (kapitonas), plukdydamas jachtą pažeidė elektros tinklus. Pareikštas reikalavimas nėra susijęs nei su krovinių, nei su keleivių ir (ar) bagažo vežimu ar jiems padaryta žala.

LApT pažymėjo, kad kadangi Lietuvos Respublikos prekybinės laivybos įstatymo 75 straipsnyje nėra nurodyti ieškinio senaties terminai ir jų skaičiavimo taisyklės, tais atvejais, kai pramoginis laivas (jachta), naudojamas asmeniniais, o ne komerciniais tikslais, sugadina svetimą nekilnojamąjį turtą, taikytinas CK 1.125 straipsnio 9 dalyje įtvirtintas sutrumpintas 3 metų ieškinio senaties terminas, taikomas reikalavimams atlyginti žalą.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-184-464/2025 (kasacinį skundą atsisakyta priimti).

18. Dėl nepriklausomo elektros tiekėjo atsakomybės sustabdžius vykdomą veiklą ir dėl to (ne)kilusios žalos valstybei

Aptariamoje byloje ginčas kilo dėl to, kad nepriklausomas elektros tiekėjas, sustabdęs veiklą ir vienašališkai nutraukęs elektros energijos pirkimo–pardavimo sutartis su buitinais vartotojais, lėmė valstybės biudžetui didesnę lėšų poreikį kompensacijoms elektros energijos kainai mažinti išmokėti, nes dalis buitinių vartotojų pateko į garantinį elektros energijos tiekimą, kurio kaina apskaičiuojama taikant didesnę antkainį. Teisme buvo sprendžiamas klausimas dėl elektros tiekėjo pareigos grąžinti išmokėtų kompensacijų sumą dėl teisėtais veiksmais padarytos žalos pagal CK 6.246 straipsnio 3 dalį.

LApT vertino Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo (toliau – Energetikos įstatymas) galiojimo laiko atžvilgiu klausimą.

Energetikos įstatymo pakeitimais, priimtais 2022 m. gruodžio 13 d. ir įsigaliojusiais 2022 m. gruodžio 22 d., buvo nustatyta nauja nepriklausomų elektros energijos tiekėjų pareiga. Toks pakeitimo įstatymas elektros tiekėjo sprendimo dėl veiklos stabdymo priėmimo metu negaliojo, todėl tokio teisinio reglamentavimo pakeitimo elektros tiekėjas negalėjo numatyti, t. y. kad po sprendimo dėl veiklos sustabdymo paskelbimo valstybė, atlikusi tuo metu galiojusio teisinio reglamentavimo pakeitimus, nuspręs mokėti kompensacijas kito nepriklausomo elektros energijos tiekėjo nepasirinkusiems vartotojams bei įgis teisę reikalauti kompensacijos grąžinimo iš veiklą sustabdžiusio elektros energijos tiekėjo.

Elektros tiekėjo sprendimo dėl veiklos sustabdymo priėmimo metu galiojusiu teisiniu reglamentavimu buvo nustatyta tik pareiga nepriklausomam tiekėjui pranešti tinklų operatoriui ir informuoti vartotoją apie sutarties nutraukimą, taip pat vartotojų pareiga pasirinkti kitą nepriklausomą elektros energijos tiekėją per 2 savaites, tačiau nebuvo numatyta, kad valstybė tokiems vartotojams, kurie per įstatyme nustatytą terminą nepasirinko kito nepriklausomo elektros energijos tiekėjo ir pateko į garantinį elektros energijos tiekimą, taikys kokias nors kompensacijas ir kad tokias valstybės išmokėtas kompensacijas turės grąžinti veiklą sustabdęs tiekėjas.

LApT padarė išvadą, kad nepaisant to, jog atgręžtinis reikalavimas buvo pareikštas tuo metu, kai dalinio kompensavimo taikymas vartotojams, patekusiems į garantinį elektros energijos tiekimą, jau buvo pradėtas ir tebesitęsė, nereiškia, jog 2022 m. gruodžio 22 d. įsigaliojusi Energetikos įstatymo redakcija gali būti taikoma iki 2022 m. gruodžio 22 d. valstybės išmokėtai kompensacijų daliai reikalauti. Po elektros tiekėjo sprendimo dėl veiklos sustabdymo paskelbimo įtvirtintas teisinis reglamentavimas negali būti aiškinamas ir taikomas taip, kad nulemtų teisinius santykius, atsiradusius iki naujos redakcijos Energetikos įstatymo priėmimo ir įsigaliojimo, nes įstatymas neturi atgalinio veikimo galios.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. balandžio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-130-516/2025 (kasacinį skundą atsisakyta priimti).

19. Dėl teisinio reglamentavimo, susijusio su tarptautinių sankcijų taikymu ir civilinės atsakomybės netaikymu

LApT išaiškino, kad Lietuvos Respublikos tarptautinių sankcijų įstatymo (toliau – TSĮ) nuostatos dėl civilinės atsakomybės netaikymo yra *lex specialis* (specialusis įstatymas) ir, vadovaujantis teisės normų konkurencijos taisyklėmis, specialioji norma yra viršesnė už bendrąją normą (šiuo atveju CK reglamentavimą). Tačiau, atsižvelgdama į TSĮ 7 straipsnio 4 dalies formuluotę „Fiziniais ir juridiniams asmenims už sandorių ir prievolių nevykdymą dėl tarptautinių sankcijų įgyvendinimo civilinė atsakomybė netaikoma arba jie nuo jos atleidžiami Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka“, teisėjų kolegija kėlė klausimą, ar TSĮ 7 straipsnio 4 dalis reiškia visišką civilinės atsakomybės netaikymą, ar tik atleidimą nuo jos įrodžius *force majeure* taikymo sąlygas.

LApT padarė išvadą, kad vis dėlto TSĮ 7 straipsnio 4 dalis nereiškia, kad civilinė atsakomybė netaikoma automatiškai, o reiškia tik atleidimą nuo jos, įrodžius griežtas *force majeure* taikymo sąlygas. Priešingu atveju, jeigu civilinė atsakomybė būtų netaikoma tik dėl tarptautinių sankcijų įvedimo, šalis galėtų piktnaudžiauti sankcijomis kaip pretekstu nevykdyti sutarties, net jeigu ji iš tikrųjų galėjo numatyti ar numatė tokių padarinių atsiradimą.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. kovo 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-75-467/2025 (kasacinį skundą atsisakyta priimti).

20. Dėl asmenų, kuriems negalima taikyti civilinės atsakomybės dėl tarptautinių sankcijų taikymo

LApT nurodė, kad TSĮ 7 straipsnyje nepateiktas asmenų, kuriems yra arba nėra taikoma civilinė atsakomybė dėl tarptautinių sankcijų įgyvendinimo, sąrašas.

Sistemiškai įvertinus TSĮ 7 straipsnio 3 dalį, kurioje numatytas bendro pobūdžio draudimas vykdyti prievoles sankcijų galiojimo laikotarpiu, kartu su TSĮ 7 straipsnio 4 dalimi, darytina išvada, kad, viena vertus, draudimas vykdyti prievoles yra visų sandorio šalių pareiga, antra vertus, už sandorių ir prievolių nevykdymą dėl tarptautinių sankcijų įgyvendinimo civilinė atsakomybė netaikytina atitinkamai visoms sandorio šalims, nepriklausomai nuo to, ar joms taikomos sankcijos, ar jos nėra sankcionuojami subjektai.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. kovo 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-39-881/2025 (kasacinį skundą atsisakyta priimti).

21. Dėl galimybės susitarti dėl atsiskaitymo kriptovaliutomis

LApT nurodė, kad kriptoturtas (virtualioji valiuta) nėra pinigai ir valiuta, tačiau kriptoturtas gali būti laikomas kitu turtu.

Aptariamoje byloje šalys, sudarydamos sutartį, pripažino atsiskaitymą kriptoturtu teisėta atsiskaitymo priemone. LApT pažymėjo, kad susitarimas dėl sutarties dalyko ir kainos yra teisėtas. Tokios išvados nepaneigia apeliantų samprotavimai, kad susitarime kriptoturto vienetų skaičius bei vertė nenurodyti (nežinomi). Aplinkybė, kad dėl kryptožetonų vertės neprognozuojamumo ir nuolatinio kitimo šalys negalėjo žinoti kainos pinigais, t. y. įprasta valiuta, nesudaro pagrindo nuspręsti, kad šalys nesusitarė dėl kainos. Dėl atsiskaitymo sąlygų susitarė abi šalys, kurios yra verslininkai, todėl prisiėmė riziką tiek dėl projekto sėkmės, tiek atitinkamai ir dėl paslaugų kainos.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. liepos 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-268-577/2025 (kasacinį skundą atsisakyta priimti).

22. Dėl prievolės, susijusios su akcizais apmokestinamomis prekėmis, tinkamo vykdymo

Aptariamoje byloje susiklostė situacija, kai ieškovė buvo priversta sumokėti 105 976 Eur akcizų mokesčių už atsakovės prekes, nes atsakovė nepateikė būtinų duomenų muitinės procedūrai užbaigti. Byloje akcizais apmokestinamos prekės buvo gabenamos iš ieškovės sandėlio, esančio Lietuvoje, į Turkiją, o prekėms, priklaususioms atsakovei, buvo taikomas akcizų mokėjimo laikino atidėjimo režimas.

LApT pažymėjo, kad mokesstinės prievolės laikomos tinkamai įvykdytomis (toku atveju akcizų mokėti nereikia), kai gaunamas patvirtinimas, kad akcizais apmokestinamos prekės yra gautos paskirties vietoje. Priešingu atveju, jeigu toks patvirtinimas negaunamas, privaloma už prekes apskaičiuotus akcizus deklaruoti ir juos sumokėti. Šiuo atveju nebuvo įvykdyti Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo (toliau – Akcizų įstatymas) 15 straipsnio 8 dalies reikalavimai, pagal kuriuos prekių gabenimas būtų laikomas pabaigtu. Dėl to Lietuvos muitinė nepatvirtino prekių eksporto fakto, o Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI), remdamasi Akcizų įstatymo 15 straipsnio 9 dalimi, pareikalavo, kad ieškovė deklaruotų ir sumokėtų akcizų mokesčius už prekes.

Taigi, perdavus prekes faktiniam prekių vežėjui ieškovės akciziniame sandėlyje, atsakovės įsipareigojimai ir atsakomybė ieškovei nesibaigė, nes pagal muitinės tarpininko sutartį atsakovė įsipareigojo užtikrinti, jog prekės bus gabenamos tokiu būdu, kad būtų tinkamai atliktos visos muitinės procedūros ir pateikti visi dokumentai, reikalingi procedūrų užbaigimui įforminti. Tačiau šios pareigos atsakovė neįvykdė ir dėl to iš jos pagrįstai priteistas žalos atlyginimas.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gruodžio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-484-516/2025 (kasacinį skundą atsisakyta priimti).

23. Dėl pagrindo (griežtai smerktinų geros moralės požiūriu veiksmų) panaikinti dovanojimą aiškinimo

LApT sprendė, ar atsakovo atlikti veiksmai (piktnaudžiavimas ieškovės (atsakovo motinos) pasitikėjimu, ieškovės patikėtų lėšų (ne tų, kurios buvo padovanotos) naudojimas asmeniniams poreikiams, pavyzdžiui, atsiskaityti degalinėse, automobilių detalių, alkoholinių gėrimų parduotuvėse, notarams), gali būti vertinami kaip griežtai smerktini geros moralės požiūriu.

LApT padarė išvadą, kad tai, jog motina sūnui patikėjo valdyti lėšas, kurių daugumą jis panaudojo ne ieškovės, bet savo interesais, nelaikytina tokiu apdovanotojo elgesiu, kuris būtų griežtai smerktinas geros moralės požiūriu. Taigi, nėra pagrindo panaikinti dovanojimo sutarties vadovaujantis CK 6.472 straipsnio 1 dalimi.

LApT taip pat pažymėjo, kad tai, jog, ieškovei (motinai) dovanojant atsakovui (sūnui) 100 000 Eur banko mokėjimo nurodymu, šio mokėjimo paskirtyje buvo įrašyta „Dovanojimas būsto pirkimui“, nesudaro pagrindo šios sutarties kvalifikuoti kaip dovanojimo su sąlyga sutartį (CK 6.467 straipsnio 1 dalis). Kad sutartis būtų kvalifikuojama kaip dovanojimas su sąlyga, sąlyga turi būti patvirtinta notarine tvarka.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gruodžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-508-912/2025.

II. CIVILINIO PROCESO TEISĖ

1. Bylinėjimosi išlaidos

Dėl trečiųjų asmenų patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, kai byloje kilęs ginčas išspręstas taikos sutartimi

LApT nurodė, kad bylos šalims sudarius taikos sutartį, į kurią nebuvo įtraukti tretieji asmenys ir kurioje neaptarti šalių įsipareigojimai dėl byloje susidariusių trečiųjų asmenų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, tretieji asmenys turi teisinį pagrindą kreiptis į pirmosios instancijos teismą dėl jų patirtų bylinėjimosi išlaidų priteisimo iš atitinkamos bylos šalies.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. balandžio 10 d. nutartys civilinėse bylose Nr. e2-182-516/2025 ir Nr. e2-214-516/2025.

Dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo, ieškovei atsisakius alternatyvaus ieškinio reikalavimo

Aptariamoje byloje susiklostė situacija, kai buvo pareikštas alternatyvus ieškinio reikalavimas, tačiau šio reikalavimo pagrįstumas teismo sprendimu nebuvo vertinamas, nes ieškovė tokio savo reikalavimo atsisakė, o pirmosios instancijos teismas atsisakymą priėmė ir bylos dalį pagal šį reikalavimą nutraukė.

LApT išaiškino, kad bylos dalis pagal alternatyvų ieškinio reikalavimą pirmosios instancijos teisme išnagrinėta nepriėmus teismo sprendimo dėl šio ginčo esmės. Be to, tik šis ieškinio reikalavimas, kurio ieškovė vėliau atsisakė, buvo susijęs su trečiojo asmens teisėmis ir pareigomis. Todėl minėta bylos dalis užbaigta nepriimant teismo sprendimo dėl ginčo esmės. Atitinkamai, pirmosios instancijos teismas neturėjo vadovautis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 93 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta bendraja

bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisykle „pralaimėjęs moka“, taikytina tik tokiu atveju, kai ginčas išsprendžiamas iš esmės.

Šioje situacijoje taikytinos CPK 94 straipsnio 1 dalies nuostatos, t. y. turi būti įvertintina, ar ieškovė veikė apdairiai, rūpestingai ir sąžiningai, kreipdamasi į teismą su ieškiniu, kuriame, be kita ko, atsakovei buvo pareiškusi alternatyvų reikalavimą, galintį turėti tiesioginę įtaką apeliantės (trečiojo asmens byloje) materialiosioms teisėms bei pareigoms. LApT padarė išvadą, kad nors ieškovė savo procesinėmis teisėmis naudojos sąžiningai ir jomis nepiktnaudžiavo, tačiau tai nepaneigia nei ieškovės atsakomybės už jos valia prasidėjusią ir jos valia pasibaigusią teismo procesą, nei jai kylančios pareigos kompensuoti dėl to atsiradusias kitų bylos dalyvių išlaidas.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-284-464/2025.

Dėl avanso, skirto būsimoms liudytojo išlaidoms, susijusioms su dalyvavimu teismo posėdyje, dydžio

Teismas atkreipė dėmesį, kad, nustatant avanso dydį, nereikalaujama tiksliai žinoti ir įrodyti konkretų išlaidų, kurias patirs liudytojas, dydį. Avanso suma yra tik preliminarai ir savaime nereiškia, kad būtent tokio dydžio suma ir bus išmokėta liudytojui šiam davus parodymus teisme, neįvertinus jo faktiškai patirtų išlaidų. Konkrečiai patirtas išlaidas liudytojas vėliau turi pagrįsti, pateikdamas teismui kartu su prašymu atlyginti išlaidas atitinkamus įrodymus.

Jei teismas nustato, kad liudytojo faktiškai patirtos išlaidos buvo mažesnės už šalies sumokėtą avanso sumą, liudytojui išmokama tik patirtų išlaidų dydžiui lygi avanso suma, o likusi nepanaudota avanso dalis gražinama ją sumokėjusiam asmeniui. Savo ruožtu liudytojui išmokėta avanso suma laikoma ją sumokėjusios šalies bylinėjimosi išlaidomis, kurios atlyginamos, atsižvelgiant į bylos baigtį pagal CPK nustatytas bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisykles.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. birželio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-258-854/2025.

Dėl atleidimo nuo bylinėjimosi išlaidų atlyginimo valstybei

CPK 96 straipsnio 7 dalyje reglamentuojamas atleidimas nuo įsistejusiu teismo sprendimu priteistų valstybei bylinėjimosi išlaidų išieškojimo. Įstatymu proceso dalyviui suteikiama teisė bei galimybė, remiantis sunkia turtine padėtimi ar dėl objektyvių priežasčių nesant galimybės išieškoti bylinėjimosi išlaidų į valstybės biudžetą, teikti prašymą iš dalies atleisti nuo bylinėjimosi išlaidų atlyginimo valstybei. Atitinkamai teismas turi pareigą tokį prašymą išnagrinėti iš esmės.

LApT pažymėjo, kad CPK 96 straipsnio 7 dalyje nurodytam atleidimui nuo priteistų valstybei bylinėjimosi išlaidų išieškojimo yra būtinos tokios sąlygos: 1) išieškoti bylinėjimosi išlaidų į valstybės biudžetą neįmanoma dėl objektyvių priežasčių arba tada, kai priverstinis jų išieškojimas iš esmės pablogintų fizinio asmens, iš kurio priteistas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas valstybei, ar jo šeimos turtinę padėtį; 2) prašantysis turi būti atlyginęs valstybei bent dalį bylinėjimosi išlaidų; 3) prašymas iš dalies atleisti nuo bylinėjimosi išlaidų atlyginimo

valstybei turi būti motyvuotas ir pagrįstas įrodymais; 4) toks prašymas gali būti pateiktas iki teismo procesinio sprendimo dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo valstybei įvykdymo.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. rugsėjo 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-639-1097/2025.

Dėl bylinėjimosi išlaidų, patirtų nagrinėjant tarpinius procesinius klausimus

Bylinėjimosi išlaidų paskirstymo šalims klausimas turi būti išspręstas teismo, priimančio sprendimą dėl ginčo esmės, nustačius laimėjusią ginčo šalį pagal CPK 93 straipsnio 1 dalį arba už pradėtą procesą atsakingą asmenį pagal CPK 94 straipsnio 1 dalį, bet ne pagal tarpinio procesinio prašymo išnagrinėjimo rezultata.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. spalio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-861-934/2025.

Dėl CPK 95 straipsnio 3 dalies taikymo įvykus procesinių teisių perėmimui

Aptariamoje byloje įvyko procesinių teisių perėmimas, pasikeitus ieškovui. Atsakovai, įvertinę naujojo ieškovo (apelianto) mokumą, teikė pirmosios instancijos teismui prašymus sumokėti užstatą galimų bylinėjimosi išlaidų atlyginimui užtikrinti.

LApT galimą piktnaudžiavimą teise susiejo būtent su objektyviais duomenimis patvirtinamu apelianto finansiniu neišgalėjimu, neturint turto, nevykdant veiklos ir iš jos negaunant jokių pajamų, atlyginti dar iki naujo ieškovo (apelianto) įstojimo į procesą šioje byloje susidariusių atsakovų bylinėjimosi išlaidų. Galimu piktnaudžiavimu procesinėmis teisėmis teismas pripažino ir apelianto atsisakymą pateikti į bylą įrodymus, kad jis būtų finansiškai pajėgus sumokėti atsakovų šiame procese patirtas bylinėjimosi išlaidas, jeigu ginčas būtų išspręstas jų naudai.

Teismas taip pat pažymėjo, kad procesinių teisių perėmimo pagrindu apeliantas perėmė visas pradinio ieškovo procesines teises ir pareigas, įskaitant pareigą atlyginti atsakovų patirtas bylinėjimosi išlaidas, jeigu ieškinys būtų atmestas, tačiau procesinių teisių perėmimas savaime nereiškia, kad apeliantas kaip naujas ieškovas negali įgyti (gauti) naujų procesinių teisių ir pareigų, kurių neturėjo pradinis ieškovas, pavyzdžiui, pareigos sumokėti užstatą galimų atsakovų bylinėjimosi išlaidų atlyginimui užtikrinti. Atsakovų prašymai įpareigoti apeliantą sumokėti užstatą, siekiant užtikrinti jų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, yra procesiniai prašymai byloje, kurie gali būti teikiami ne vieną kartą, byloje paaiškėjus naujoms aplinkybėms. Naujas prašymas, atsiradus naujoms aplinkybėms, gali būti teikiamas ir dar neįvykus procesiniam ieškovo teisių ir pareigų perėmimui, jį pareiškiant pradiniam ieškovui.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. balandžio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-259-464/2025.

Dėl CPK 95 straipsnio 3 dalyje numatyto užstato dydžio

LApT nurodė, kad teisingumo, sąžiningumo ir protingumo principų taikymas suponuoja išvadą, jog užstato institutas iš esmės neturėtų apriboti vienos šalies teisės naudotis teise į teisminę gynybą ar leisti antrajai šaliai išvengti bylinėjimosi proceso ir galinčių atsirasti tai šaliai neigiamų padarinių (ginčą išnagrinėjus iš esmės ieškinys gali būti ir patenkintas, ir atmestas), juo labiau civilinėje byloje, kurios trukmė gana ilga.

Teismui pagrįstai nustačius galimybę, kad ieškovas gali piktnaudžiauti procesinėmis teisėmis ir neatlyginti atsakovų patirtų bylinėjimosi išlaidų, užstato dydis labiau sietinas ne su atsakovų faktiškai jau patirtomis išlaidomis (jų dydžiu), kurių kompensavimo klausimas, iš naujo išnagrinėjus bylą, gali būti išspręstas ir kitaip, nei buvo išspręstas priimant ankstesnį sprendimą, bet su teismo įsitikinimu, jog ieškovas tinkamai įvertino galimus jam teksiančius neigiamus civilinio proceso padarinius ir realiai prisiima rizikas dėl šių išlaidų atlyginimo pareigos jam nepalankios bylos baigties atveju, nepagrįstai nedidindamas jau esančių (susidariusių) atsakovų išlaidų. Užstatas turi būti protingo dydžio, kurį galėtų sumokėti bet kuris veiklą vykdančias ir pajamas gaunantis subjektas, taip patvirtindamas savo ketinimus civiliniame procese, siekį sąžiningai tęsti procesą, kuriame bylinėjimosi išlaidos didės.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. balandžio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-259-464/2025.

Dėl įpareigojimo sumokėti užstatą galimų bylinėjimosi išlaidų atlyginimui užtikrinti

LApT pažymėjo, kad užstato institutą ieškovui pagal CPK 794 straipsnio 1 dalį galima taikyti tuo atveju, jei ieškovas yra užsienio valstybės fizinis asmuo. Asmens artimas teisinis ryšys su kita valstybe grindžiamas ne tik jo pilietybe, bet ir jo faktiniais santykiais su ta valstybe. Jeigu fizinis asmuo yra užsienio valstybės pilietis, nuolatos gyvenantis toje valstybėje, arba jis nėra tos valstybės pilietis, bet joje turi nuolatinę gyvenamąją vietą, t. y. tokią, kurią jis pats laiko savo asmeninių, socialinių ir ekonominių interesų centru, yra pagrindas daryti išvadą, kad jis yra tos valstybės fizinis asmuo.

LApT nurodė, kad nagrinėjamoje byloje aplinkybė, kad ieškovas (fizinis asmuo) yra Lietuvos Respublikos pilietis, tačiau jo nuolatinė gyvenamoji ir darbo vieta yra Latvijos Respublikoje, savaime nereiškia, jog jis nėra užsienio valstybės fizinis asmuo CPK 794 straipsnio 1 dalies prasme. Tačiau ir Lietuvos Respublika, ir Latvijos Respublika yra 1954 m. Hagos konvencijos dėl civilinio proceso ir 1980 m. spalio 25 d. Hagos konvencijos dėl tarptautinės teisės kreiptis į teismą dalyvės, todėl pirmosios instancijos teismas nepagrįstai įpareigojo ieškovą pateikti užstatą atsakovų bylinėjimosi išlaidų atlyginimui užtikrinti.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. sausio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1-516/2025 (kasacinį skundą atsisakyta priimti).

2. Teismo nutarčių skundžiamumas

Dėl teismo nutarties dalies, kuria išspręstas ieškinio reikalavimų išskyrimo klausimas, skundžiamumo

LApT nurodė, kad CPK 136 straipsnio 1–3 dalyse tiesiogiai nėra numatyta galimybė atskiruojų skundu skųsti nutartį, kuria atmetas prašymas dalį ieškinio reikalavimo išskirti į atskirą bylą. Atsisakymas išskirti dalį ieškinio reikalavimų į atskirą bylą neužkerta kelio bylos eigai. Taigi, procesinis sprendimas, kuriuo atmetas prašymas dalį reikalavimo išskirti į atskirą bylą, atskirai nuo galutinio teismo sprendimo negali būti skundžiamas.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. birželio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-410-464/2025.

Dėl teismo nutarties, kuria išduotas Europos vykdomasis raštas, skundžiamumo

Teismo nutartis, kuria išduotas Europos vykdomasis raštas, negali būti skundžiama atskiruoju skundu ir peržiūrima apeliacinės instancijos teisme, ji nėra apskundimo atskiruoju skundu objektas. Pagal galiojantį teisinį reglamentavimą ieškovas gali kreiptis į Europos vykdomąjį raštą išdavusį pirmosios instancijos teismą su prašymu ištaisyti ir (ar) panaikinti Europos vykdomojo rašto pažymėjimą.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. spalio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-787-464/2025.

Dėl teismo protokolinės nutarties, kuria iš karto po parengiamojo teismo posėdžio pereita į žodinį bylos nagrinėjimą, skundžiamumo

Aptariamoje byloje kilo ginčas dėl teisės apskūsti parengiamojo posėdžio metu priimtą protokolinę (žodinę) nutartį nagrinėti bylą nedalyvaujant atsakovei ir pereiti prie bylos nagrinėjimo iš esmės.

LApT pažymėjo, kad CPK tiesiogiai nenumatyta galimybė atskiruoju skundu apskūsti tokią nutartį (CPK 231 straipsnio 5 dalis), todėl reikia įvertinti, ar tokia protokolinė (žodinė) nutartis užkerta galimybę tolesnei bylos eigai. LApT vertinimu, nėra pagrindo konstatuoti, kad dėl teismo protokolinės (žodinės) nutarties nagrinėti bylą nedalyvaujant atsakovei ir pereiti prie bylos nagrinėjimo iš esmės susidarė procesinės kliūtys atsakovei toliau dalyvauti byloje, pareikšti poziciją byloje svarbiais klausimais, be kita ko, dėl taikos sutarties sudarymo galimybės. Be to, motyvai, kuriais atsakovė reiškia nesutikimą su minėta protokoline (žodine) nutartimi, gali būti įtraukti į apeliacinį skundą dėl galutinio byloje priimto sprendimo (CPK 334 straipsnio 3 dalis). Taigi, protokolinė (žodinė) nutartis neužkirto kelio tolesnei bylos eigai, todėl ji negali būti apeliacinio apskundimo objektas.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gruodžio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-941-790/2025.

3. Laikinosios apsaugos priemonės

Pakartotinis prašymas taikyti laikinąsias apsaugos priemones negali būti paliktas nenagrinėtas

LApT nurodė, kad vien tai, jog byloje jau buvo pareikštas prašymas taikyti laikinąsias apsaugos priemones, nereiškia, kad, esant įstatyme numatytiems pagrindams, byloje dalyvaujantis asmuo negali dar kartą su tokiu prašymu kreiptis į teismą. Teismas, gavęs tokį prašymą, negali palikti jo nenagrinėto.

Pagal CPK suinteresuoti asmenys turi teisę bet kurioje proceso stadijoje kreiptis su pakartotiniu prašymu, atitinkamai jį motyvuodami ir taip įgyvendindami savo procesines teises. Be to, nutartis dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo neturi galutinio teismo sprendimo galios, todėl pareiškėjas turi teisę teikti pakartotinį prašymą teismui. Tačiau pakartotinis kreipimasis negali būti suprantamas taip pat, kaip ankstesnio prašymo teismui pateikimas, jame nurodant iš esmės naujų ir (ar) papildomų aplinkybių, kurios nebuvo nurodytos ir analizuotos bei vertintos sprendžiant ankstesnį prašymą.

LApT pažymėjo, kad tai, ar pakartotiniame prašyme, susijusiame su laikinųjų apsaugos priemonių instituto taikymu, nurodytos aplinkybės ir faktai atitinka naujumo reikalavimą, t. y. ar atsirado naujų, pirmojo prašymo metu neegzistavusių arba šaliai nežinomų aplinkybių ir faktų, negali būti įvertinta nenagrinėjant šio pakartotinio prašymo iš esmės ir negali teikti pagrindo palikti tokį prašymą nenagrinėtą. Tapačių kaip ir pradiniame prašyme aplinkybių nurodymas yra pagrindas pakartotinį prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones atmesti, o ne palikti jį nenagrinėtą.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. kovo 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-130-464/2025.

Laikinių apsaugos priemonių taikymas autorių teisių ir gretutinių teisių gynimo bylose

LApT pažymėjo, kad pagal Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo (toliau – ATGTĮ) 81 straipsnį ir 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo laikinosios apsaugos priemonės gali būti taikomos tik įsitikinus, kad ieškovas yra autorių teisių subjektas ir kad egzistuoja pakankamas pagrindas įtarti pažeidimą, galintį sukelti nepataisomą žalą. Be kita ko, teismai turi pasisakyti dėl šių priemonių taikymo skubos, kadangi šios kategorijos bylos, kuriose laikinosios apsaugos priemonės dažnai sutampa su ieškiniu dalyku, lemia aplinkybę, kad taikomos laikinosios apsaugos priemonės labiau riboja atsakovo teises. Be to, toks reikalavimas įtvirtintas ATGTĮ 81 straipsnyje.

Aptariamoje byloje LApT panaikino pirmosios instancijos teismo nutartį, kuria buvo taikytos laikinosios apsaugos priemonės ginče dėl autorių teisių pažeidimo ir nesažiningos konkurencijos. Pirmosios instancijos teismas neįvertino tokių aplinkybių: ieškovo autorystė dėl programinės įrangos nebuvo įrodyta, atsakovai pateikė argumentus dėl bendro programos kūrimo bei esamų analogų rinkoje, todėl nebuvo pagrįsto pagrindo manyti, kad egzistuoja realus ir reikšmingas autorių teisių pažeidimo pavojus. LApT konstatavo, kad nagrinėjamu atveju laikinosios apsaugos priemonės nepagrįstai ribotų atsakovų teises, todėl jų taikymas negalimas.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. rugpjūčio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-550-407/2025.

Dėl leidimo iš areštuotų lėšų mokėti darbo užmokestį, mokesčius ir atlikti kitus atsiskaitymus

Aptariamoje byloje susiklostė situacija, kai atsakovė, kurios turtas areštuotas, prašė iš areštuotų piniginių lėšų leisti mokėti darbo užmokestį darbuotojams, atlikti privalomuosius mokėjimus į valstybės biudžetą ir vykdyti kitus atsiskaitymus.

LApT pažymėjo, kad atsakovė, kuri yra veiklą vykdančias juridinis asmuo, turi pareigą mokėti darbo užmokestį darbuotojams bei mokėti mokesčius į valstybės biudžetą ir šių pareigų nevykdyti negali, nes tai pažeistų darbuotojų teisę į teisingą atlygį, taip pat kiltų grėsmė neišsaugoti darbo vietų, o nevykdymas mokesstinės pareigos valstybės biudžetui tik dar labiau padidintų atsakovės įsiskolinimus ir pablogintų jos finansinę padėtį, atsirastų rizika, kad atsakovė nebegalėtų tęsti veiklos. Aptariamoje byloje padaryta išvada, kad atsakovei leidus iš areštuotų piniginių lėšų mokėti darbo užmokestį bei mokesčius į

valstybės biudžetą yra apsaugomos socialinės vertybės, t. y. juridinio asmens veiklos tęstinumas bei darbo vietų išsaugojimas, kurios yra svarbesnės nei laikinųjų apsaugos priemonių taikymo tikslas.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. rugsėjo 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-759-407/2025.

4. Įrodymai ir įrodinėjimas

Dėl įrodinėjimo naštos paskirstymo, įrodinėjant kriptovaliuta suteiktą paskolą

Virtualioji valiuta – skaitmeninę vertę turinti, bet teisinio valiutos ar pinigų statuso neturinti priemonė, kurios neleidžia ar už kurią nelaiduoja centrinis bankas ar kita valstybės institucija ir kuri nėra būtinai susieta su valiuta, tačiau kurią fiziniai ar juridiniai asmenys pripažįsta kaip mainų priemonę ir kuri gali būti elektroninėmis priemonėmis pervedama, saugoma, parduodama, keičiama, investuojama ir naudojama atsiskaitymams (Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 2 straipsnio 22² dalis).

LApT pažymėjo, kad paskolos teisiniuose santykiuose paskolos davėjas (atsakovas) turi pareigą įrodyti, jog paskolos dalykas buvo perduotas paskolos gavėjai (ieškovei). Teisėjų kolegijos vertinimu, aplinkybė, kad kriptovaliutų decentralizavimo ir anonimiškumo požymiai lemia apsunkintą kriptovaliutos sąskaitos priklausymo konkrečiam asmeniui nustatymą, neatleidžia šalių nuo civiliniame procese nustatytų įrodinėjimo pareigų ir nereiškia, kad dėl anonimiškumo atsakovas neturi įrodyti paskolos dalyko (kriptovaliutos) perdavimo fakto.

Be to, atsakovas, būdamas bendrovės vadovas, kuris pagal Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymo 13 straipsnį yra atsakingas už bendrovės apskaitos organizavimą, turėjo užtikrinti, jog duomenys didžiojoje knygoje būtų informatyvūs. Aptariamu atveju pagal pateiktus įrodymus nėra galimybės identifikuoti įrašų, atitinkančių paskolų sutartyse nurodytus duomenis. Pažymėtina, kad pagal įrodinėjimo civiliniame procese taisyklės teismo procesinis sprendimas negali būti grindžiamas spėjimu ar prielaidomis. Atsakovas, būdamas informuotas apie įrodinėjimo pareigą, taip pat žinodamas apie kriptovaliutos anonimiškumo požymį, prisiėmė riziką, kad netiesioginiai įrodymai gali būti laikomi nepakankamais paskolos dalyko perdavimo faktui įrodyti. Taigi, pirmosios instancijos teismas nepagrįstai nusprendė, jog atsakovas įrodė, kad paskola kriptovaliuta buvo suteikta bendrovei.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-179-577/2025.

Dėl dokumento kopijos kaip (ne)tiesioginio įrodymo

LApT nurodė, kad dokumentų kopijos nėra laikomos netiesioginiais įrodymais vien dėl to, jog tai kopijos, bet ne originalūs dokumentai. Dokumentų kopijos, jei jos tiesiogiai patvirtina ginčui išspręsti reikšmingas aplinkybes, yra tiesioginiai įrodymai. O tai, kad kyla abejonių dėl kopijų patikimumo ir tinkamo patvirtinimo, yra įrodymų tikrumo klausimas. Jei abejojama dėl kopijos patikimumo, teismas sprendžia, ar vadovautis tokiu įrodymu. Dokumento kopija nėra netiesioginis įrodymas, jei joje nurodyti reikšmingas ginčo aplinkybes tiesiogiai galintys patvirtinti faktai. Dokumento kopija galėtų būti laikoma

netiesioginiu įrodymu tada, jeigu ji tiesiogiai nepatvirtina reikšmingų aplinkybių, bet joje nurodyti tam tikri tarpiniai faktai, kuriais remiantis būtų galima nustatyti ginčui reikšmingą aplinkybę.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-259-912/2025.

5. Užsienio teismų sprendimų pripažinimas ir leidimas vykdyti

Dėl (ne)galimumo pripažinti ir leisti vykdyti užsienio notaro aktą Lietuvos Respublikoje

Pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos apeliacinį teismą, prašydamas pripažinti Lietuvos Respublikoje Švedijos Karalystės Stokholmo apygardos administracinės valdybos paskirto notaro patvirtintą įgaliojimą.

LApT pažymėjo, kad Lietuvos Respublikos Seimas 1996 m. rugsėjo 24 d. įstatymu Nr. I-1529 ratifikavo 1961 m. spalio 5 d. Hagos konvenciją dėl užsienio valstybėse išduotų dokumentų legalizavimo panaikinimo (toliau – Konvencija), kuri Lietuvos Respublikoje įsigaliojo 1997 m. liepos 19 d., o Švedijos Karalystėje – 1999 m. gegužės 1 d.

Konvencijos 2 straipsnyje nustatyta, kad kiekviena susitariančioji valstybė atleidžia nuo legalizavimo tuos dokumentus, kuriems taikoma ši Konvencija ir kurie turi būti pateikti jos teritorijoje. Pagal šią Konvenciją legalizacija yra tik formalumas, kuriuo šalies, kurioje tas dokumentas turi būti pateiktas, diplomatiniai arba konsuliniai pareigūnai tvirtina parašo tikrumą, dokumentą pasirašiusio asmens pareigas ir prireikus dokumente esančio antspaudo arba ženklų tapatumą.

Taigi, LApT padarė išvadą, kad notaro patvirtintiems aktams (įgaliojimams) pripažinti netaikoma CPK LX skyriaus ketvirtajame skirsnyje nustatyta užsienio teismų (arbitražų) sprendimų pripažinimo tvarka.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. sausio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2T-9-912/2025.

Dėl Rusijos Federacijos, kuriai taikomos sankcijos, teismo priimto sprendimo nepripažinimo

Aptariamoje byloje LApT, sprenddamas klausimą dėl Rusijos Federacijos, kuriai taikomos sankcijos, teismo priimto sprendimo pripažinimo, nustatė, kad buvo sprendžiamas tarp bylos šalių kilęs privatus civilinis teisinis ginčas dėl skolos pagal sutartį priteisimo, o pareiškėjas ir naudos gavėjai yra Rusijos Federacijos mokesčių mokėtojai, todėl, išieškojus skolą, naudos gaus ir ši valstybė.

LApT vertinimu, šalies agresorės teismo priimto sprendimo, kuriuo iš Lietuvos Respublikos juridinio asmens priteistos lėšos Rusijos Federacijos juridiniam asmeniui, kurio galutiniai naudos gavėjai – Rusijos Federacijos mokesčių mokėtojai, pripažinimas ir vykdymas prieštarautų Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintai viešajai tvarkai, pagrindiniams teisės principams ir moralės normoms, pripažįstamiems tarptautiniu mastu.

Taigi, nėra pagrindo civilinėse ir komercinėse bylose, kurios net nėra susijusios su viešojo intereso gynimu (pvz., dėl išlaikymo nepilnamečiams vaikams priteisimo, vaikų gyvenamosios vietos ir bendravimo tvarkos nustatymo ir pan.), bendradarbiauti su valstybe,

kuriai dėl nepateisinamos karinės agresijos prieš Ukrainą ir šiurkščių tarptautinės teisės pažeidimų tarptautiniu mastu taikomos ribojamosios priemonės (sankcijos), o galiojusi dvišalė sutartis denonsuota.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. spalio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2T-61-516/2025 (kasacinį skundą atsisakyta priimti).

Dėl JAV teismo sprendimo už akių pripažinimo ir leidimo vykdyti

Aptariamoje byloje pirmiausia iškilo klausimas, ar Lietuvoje reikia sustabdyti civilinę bylą dėl to, kad analogiškas prašymas pripažinti ir leisti vykdyti JAV teismo sprendimą už akių yra paduotas ir Nyderlandų Karalystėje.

LApT nurodė, kad Nyderlandų Karalystėje vykstantis procesas dėl teismo sprendimo už akių pripažinimo nėra kliūtis kartu spręsti šio teismo sprendimo už akių pripažinimo ir leidimo vykdyti klausimus ir Lietuvos Respublikos teisme. Nyderlandų Karalystės teismui pripažinus ir leidus vykdyti teismo sprendimą už akių, šis teismo sprendimas už akių savaime netaptų pripažintas ir vykdytinas Lietuvos Respublikoje. Ir atvirkščiai, Lietuvos Respublikos teismui pripažinus ir leidus vykdyti teismo sprendimą už akių Lietuvos Respublikoje, šis teismo sprendimas už akių savaime netaptų pripažintas ir vykdytinas Nyderlandų Karalystėje. Lietuvos Respublikos teismas, pripažinęs Lietuvos Respublikoje Nyderlandų Karalystės teismo sprendimą dėl teismo sprendimo už akių pripažinimo ir leidimo vykdyti šioje užsienio valstybėje, iš esmės pripažintų tik tai, kad Nyderlandų Karalystės teismas pripažino ir leido vykdyti šį teismo sprendimą už akių savo valstybėje. Taigi, pagal Lietuvos Respublikos pasirinktą užsienio teismų sprendimų pripažinimo procedūrą (egzekvatūrą), pripažinus ir leidus vykdyti Lietuvos Respublikoje teismo sprendimą už akių, šis sprendimas tiek *de jure* (teisiškai), tiek *de facto* (faktiškai) būtų pripažįstamas ir galėtų būti vykdomas tik Lietuvos Respublikoje.

Aptariamoje byloje JAV teismo sprendimu už akių buvo priteista beveik 16 mln. JAV dolerių žalos suma ir kilo ginčas dėl to, ar tai yra baudinio pobūdžio netesybos. LApT nurodė, kad tai, jog JAV teismas priėmė sprendimą už akių, vadovaudamasis teisės normomis, kuriomis reglamentuojamas procesas JAV teismuose, ir jas aiškinančia teismų praktika, o ne Lietuvos teisėje numatytu pagrindu ir tvarka, savaime nereiškia, jog toks teismo sprendimas už akių prieštarauja viešajai tvarkai. Šiuo atveju JAV teismo nurodyta suma atspindi prašomą priteisti žalos atlyginimo sudedamąją dalį už visas sumas, kurias atsakovas asmeniškai gavo pažeisdamas savo turimas patikėtinio pareigas, lojalumo, sąžiningumo ir teisingumo prievoles, atlikdamas byloje nagrinėjamus veiksmus, o įrodymas, jog už minėtus pardavimus atsakovas gavo nurodytą sumą, buvo pridėtas prie patikslinto ieškinio, akcijų pardavimo knygos forma. Dėl to JAV teismo iš suinteresuoto asmens priteista beveik 16 mln. JAV dolerių žala savo esme negali būti laikoma baudinio pobūdžio netesybomis.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. lapkričio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2T-75-450/2025 (kasacinį skundą atsisakyta priimti).

6. Vykdyimo procesas

Dėl prokuroro, ginančio viešąjį interesą, (ne)dalyvavimo kaip išieškotojo vykdymo procese

LApT nurodė, kad nei Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatyme, nei kituose teisės aktuose nenustatyta pareiga prokurorui, ginančiam viešąjį interesą, dalyvauti vykdymo procese, siekiant užtikrinti tinkamo teismo sprendimo, kuriuo išspręstas prokuroro, ginančio viešąjį interesą, inicijuotas teisminis ginčas, įvykdymą ir (ar) kontroliuoti tinkamą sprendimo įvykdymą. Tokiu atveju vykdymo procese paprastai dalyvauja ir valstybės interesams atstovauja institucijos, kurių veiklos srityse nustatyti teismo įpareigojimai.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. balandžio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-147-790/2025.

Dėl išieškotojo (ne)įtraukimo trečiuoju asmeniu, nepareiškiančiu savarankiškų reikalavimų, į bylą, kurioje jo skolininkas yra atsakovas

Aptariamoje byloje susiklostė situacija, kai pareiškėjas (išieškotojas vykdymo procese) prašė įtraukti jį į bylą trečiuoju asmeniu, nepareiškiančiu savarankiškų reikalavimų, dėl to, kad ieškinys pareikštas asmenims, iš kurių pareiškėjas atlieka išieškojimą. Pareiškėjo teigimu, jei ieškinio reikalavimas priteisti ginčo nekilnojamąjį turtą būtų patenkintas, teismo sprendimu gali būti paveiktas skolos išieškojimo iš atsakovų turto realumas, kadangi pareiškėjo, kaip tokių asmenų kreditoriaus, reikalavimas iš ginčo nekilnojamojo turto negalės būti tenkinamas, t. y. teismo sprendimas turės įtaką išieškotojo (pareiškėjo) teisei į realų ir operatyvų skolos išieškojimą.

LApT pažymėjo, kad pareiškėjas neturi reikalavimo teisės į konkretų minėtų asmenų (atsakovų) nekilnojamąjį turtą – ginčo turtą, kurios pagrindu siektų įgyti nuosavybės teisę į ginčo dalyku esantį konkretų nekilnojamąjį turtą. Taigi, patenkinus ieškovo ieškinį byloje, pareiškėjas vykdymo procese nepraras galimybės gauti skolos išieškojimą iš kito atsakovams priklausančio turto. LApT nurodė, kad vien aplinkybė, jog kiti asmenys yra inicijavę teismo procesą, kuriame pareiškė reikalavimą pareiškėjo (išieškotojo) skolininkams, nesudaro pagrindo įtraukti išieškotoją į tokią bylą, kadangi tarp ieškovo ir pareiškėjo nėra susiklosčiusių materialijų teisinių santykių. Pažymėta ir tai, kad išieškotojo vykdymo procese teisės nėra absoliučios, vykdymo procese gali atsirasti naujų kreditorių, tuomet jų reikalavimai tenkinami įstatyme nustatyta eilės tvarka ir proporcingai (CPK 753 ir 754 straipsniai), tačiau tai nereiškia, kad skirtingi išieškotojai tarpusavyje yra susiję materialiaisiais teisiniais santykiais ir jie gali įstoti į kitų išieškotojų inicijuotus teismo procesus.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. rugsėjo 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-657-450/2025.

Dėl turto realizavimo veiksmų sustabdymo, kai prokuroro nutarimu turtui pritaikytas laikinas nuosavybės teisės apribojimas

LApT pažymėjo, kad laikinas nuosavybės teisės apribojimas, siekiant užtikrinti galimą civilinį ieškinį bei galimą turto konfiskavimą ar išplėstinį turto konfiskavimą, kuris buvo nustatytas Europos deleguotojo prokuroro nutarimu, yra Lietuvos Respublikos baudžiamojo

proceso kodekso nustatyta tvarka taikoma procesinė prievartos priemonė, todėl CPK 626 straipsnio 2 dalies 1 punkto norma turi būti aiškinama baudžiamojo proceso kontekste, atsižvelgiant į šios procesinės prievartos priemonės taikymu siekiamus tikslus.

CPK 626 straipsnio 3 dalies normos tikslas yra išvengti civilinio išieškojimo bylos sustabdymo, kai atsiranda kiti kreditoriai su to paties ar žemesnio eiliškumo (prioriteto) reikalavimais. Tokiu atveju antstolis tęsia išieškojimą ir vėliau paskirsto lėšas pagal CPK 754 straipsnyje nustatytą eiliškumą. Tačiau turto konfiskavimas nėra kreditoriaus reikalavimas civilinio proceso (vykdymo proceso) prasme. Turto konfiskavimas savo esme laikytinas valstybės poveikio priemone, skirta nusikalstamu būdu įgytam ar su nusikaltimu susijusiam turtui paimti. Tai nėra piniginis reikalavimas, kuris būtų tenkinamas civilinėje eiliškumo sistemoje, lygiai kaip ir kitų kreditorių turimi reikalavimai. Todėl turto išieškojimą pagal hipotekos reikalavimą vykdęs antstolis negali CPK 626 straipsnio 3 dalies normos pagrindu tęsti turto realizavimo ir atlikti išieškotų lėšų išmokėjimo, nes valstybė šiuo atveju nelaikoma nei žemesnės, nei aukštesnės eilės kreditore. Taigi, CPK 626 straipsnio 3 dalis nėra laikytina specialiąja norma CPK 626 straipsnio 2 dalies 1 punkto ar 775 straipsnio 1 dalies atžvilgiu.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. spalio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-354-467/2025; LAT 2026 m. balandžio 16 d. nutartimi Nr. e3K-3-65-823/2026 kasacinis skundas atmestas.

7. Kiti klausimai

Dėl baudos skyrimo antstoliui pagal CPK 103 straipsnį

LApT, pasisakydamas dėl galimybės antstoliui, kuris nėra byloje dalyvaujantis asmuo, skirti baudą, pažymėjo, kad pagal CPK 103 straipsnio 3 dalį teismo nuobaudos gali būti skiriamos ne tik byloje dalyvaujantiems asmenims, bet ir kitiems asmenims CPK nustatytais atvejais.

Nors CPK tiesiogiai nėra įtvirtinta galimybė skirti baudą antstoliui, tačiau praktikoje gali pasitaikyti atvejų, kai vis dėlto toks klausimas dėl baudos skyrimo antstoliui gali kilti, pavyzdžiui, jei antstolis, jį įpareigojus, nepateikia rašytinio įrodymo (vykdomosios bylos duomenų) arba piktnaudžiauja procesinėmis teisėmis.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. birželio 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-533-450/2025.

Dėl procesinių teisių perėmimo byloje su tarptautiniu elementu

Aptariamoje byloje susiklostė situacija, kai ieškovas, kurio paskutinė gyvenamoji vieta buvo Pakistano Islamo Respublikoje (toliau – Pakistanas), kreipėsi į teismą su ieškiniu, prašydamas pripažinti sandorį negaliojančiu ir taikyti restituciją – gražinti ieškovo įmonės akcijas ir įmonės turtą; alternatyviai prašė taikyti nepagrįsto praturtėjimo institutą. Mirus ieškovui, į teismą kreipėsi jo sutuoktinė, prašydama perimti ieškovo procesines teises.

LApT priminė, kad, sprenddamas dėl procesinių teisių perėmimo byloje su tarptautiniu elementu, bylą nagrinėjantis teismas: pirma, turi išspręsti taikytinos teisės klausimą; antra, jeigu nustatoma, kad byloje turi būti taikoma užsienio teisė, – nustatyti taikytinos užsienio teisės turinį; trečia, pagal taikytiną teisę nustatyti, ar galimas teisių perėmimas ginčo

materialiajame santykiyje; ketvirta, pagal materialiujų teisių perėmimo galimybę spręsti dėl šalių procesinių teisių perėmimo arba bylos nutraukimo.

Tarp Lietuvos Respublikos ir Pakistano nėra sudarytos dvišalės ar daugiašalės tarptautinės sutarties, kurioje būtų reglamentuojami teisiniai santykiai civilinėse bylose. Pagal CK 1.62 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą tarptautinės privatinės teisės normą kitiems paveldėjimo santykiams, išskyrus susijusius su nekilnojamųjų daiktų paveldėjimu, taikoma valstybės, kurios teritorijoje buvo nuolatinė palikėjo gyvenamoji vieta jo mirties momentu, teisė. Nekilnojamojo daikto paveldėjimo santykiams taikoma nekilnojamojo daikto buvimo vietos valstybės teisė.

Pagal reiškiamus ieškinio reikalavimus galimo paveldėjimo objektas yra mirusio fizinio asmens pareikštas turtinis reikalavimas (turtinės teisės) dėl sandorio nuginkijimo, reikalaujant grąžinti įmonės akcijas ir įmonės turtą, arba alternatyvus turtinis reikalavimas – dėl nepagrįsto praturtėjimo. Įvertinęs nacionalinį teisinį reglamentavimą, LApT padarė išvadą, kad paveldėjimo ir teisių perėmimo ginčo materialiajame teisiniame santykiyje galimumo klausimai turi būti sprendžiami taikant Pakistano teisę, nes šios šalies teritorijoje buvo palikėjo paskutinė gyvenamoji vieta. Teismas turi pareigą surinkti duomenis ir nustatyti, ar pareiškėja įvykdė visus įstatyme nustatytus reikalavimus, kad galėtų perimti materialiąsias ir procesines mirusiojo turtines teises.

LApT pažymėjo, kad tais atvejais, kai Lietuvos Respublikos ir valstybės, kurios teisės turinį reikia nustatyti, nesieja joks bendradarbiavimas tarptautinių sutarčių pagrindu, teismas gali kreiptis į kompetentingą užsienio valstybės instituciją CPK 801–803 straipsniuose nustatyta tvarka dėl informacijos apie teisės turinį gavimo.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. liepos 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-515-407/2025.

Dėl Lietuvos advokatūros ir Advokatų tarybos teisinio statuso

LApT pasisakė, kad Advokatų taryba, kuri yra Lietuvos advokatūros valdymo organas, nėra juridinis asmuo, neturi savarankiško teisinio statuso, todėl negali būti dalyvaujančiu byloje asmeniu. Dalyvaujančiu byloje asmeniu gali būti Lietuvos advokatūra, pagrindus jos teisinį suinteresuotumą bylos pagal ieškovo pareikštą ieškinį baigtimi (CPK 37 straipsnio 1 dalis).

LApT pažymėjo, kad aplinkybė, jog ieškovas pradiname skunde atsakove nurodė Advokatų tarybą, o ne Lietuvos advokatūrą, atsižvelgus į tai, jog ieškovas nėra teisininkas, taip pat į tai, kad ginčas iš esmės kilo dėl advokato suteiktų paslaugų kokybės ir kainos, t. y. ginčas dėl vartojimo sutarties sąlygų, neatleidžia teismo nuo pareigos įvykdyti išaiškinimo pareigą ir tinkamai išspręsti dalyvaujančių byloje asmenų teisinio statuso ir procesinės padėties klausimą. Tai, kad Advokatų taryba, kuri nėra savarankiškas juridinis asmuo, negali būti bylos šalis, pirmosios instancijos teismas galėjo ir turėjo išaiškinti ieškovui visų pirma taikydamas ieškinio trūkumų šalinimo institutą, o to neatlikęs ieškinio priėmimo stadijoje – parengiamajame teismo posėdyje.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. rugsėjo 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-587-910/2025.

Dėl taikos derybų įtakos sprendimo už akių priėmimui

LApT pažymėjo, kad taikos derybos pačios savaime nėra pakankama priežastis, jog nebūtų priimtas sprendimas už akių.

CPK 140 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad taikos sutartis gali būti sudaryta bet kurioje proceso stadijoje, tačiau tai nereiškia, kad šalių derybos ar taikos susitarimas turi įtakos sprendimo už akių priėmimui, jei yra teisiniai pagrindai ir laikomasi nustatytų procedūrinių reikalavimų. Teismas gali priimti sprendimą už akių, jei šalis nepateikia atsiliepimo į ieškinį ar kitų procesinių dokumentų per nustatytą terminą, neatsižvelgdamas į tai, ar vyksta taikos derybos. Taikos derybos gali vykti lygiagrečiai su teismo procesu, tačiau tai nereiškia, kad teismas turi laukti jų baigties, jei procesiniai terminai ir normos reikalauja priimti sprendimą už akių. Atsakovo pasyvumas, nesinaudojant teise pateikti procesinius dokumentus, gali lemti sprendimo už akių priėmimą, nes tai teisinis padarinys, susijęs su šalių neveikimu. Taikos derybos negali pateisinti šio neveikimo, jei nėra kitų teisinių pagrindų sustabdyti sprendimo už akių priėmimą, pavyzdžiui, objektyvių priežasčių, dėl kurių nebuvo galima pateikti dokumentų. Sprendimo už akių priėmimas grindžiamas procesinių terminų ir šalių aktyvumo nepaisymu, o ne taikos derybų eiga. Taigi, nors taikos derybos ir gali būti svarbios bylos baigčiai, tačiau jos nepriklauso nuo teismo sprendimo už akių priėmimo kriterijų.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. balandžio 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-171-881/2025.

Dėl ieškinio kvalifikavimo kaip strateginio ieškinio dėl visuomenės dalyvavimo (SLAPP)

LApT nurodė, kad nors juridinio asmens bankroto procesas susijęs ir su viešojo intereso apsauga, tačiau jame sprendžiami klausimai bei priimami sprendimai turi įtakos tik gana siauriam ir tiksliniam subjektų ratui, t. y. pačiam bankrutuojančiam juridiniam asmeniui, jo kreditoriams ir (ar) debitoriams, o tam tikrais atvejais – ir jo valdymo organams bei dalyviams. Akivaizdu, kad, siekiant taikyti CPK 95¹ straipsnyje numatytas procedūras, su viešuoju interesu susijusi veikla aiškintina gerokai plačiau, t. y. kaip reikšmingai visuomenės daliai ir jos pagrindinėms teisėms įtakos turinti veikla.

Tokia aplinkybė, kad apeliantas kaip privatus juridinis asmuo, kuris deklaruoja vykdančią didmeninę prekybą trąšomis Rytų Europos šalyse bei mažmeninę internetinę trąšų prekybą Baltijos šalių rinkoje, siekdamas ginti savo, kaip bankrutuojančio juridinio asmens kreditoriaus, finansinius interesus teikia teismams ieškinius dėl bankrutuojančio privataus juridinio asmens, gaminusio ir pardavinėjusio trąšas, sudarytų sandorių ar atliktų veiksmų, nedaro poveikio reikšmingai visuomenės daliai ir jos interesams tokiu mastu, kad visuomenė galėtų teisėtai domėtis šiuo bankrutuojančiu privačiu juridiniu asmeniu.

Kitaip tariant, apelianto ir kitų ieškovo kreditorių finansiniai interesai juridinio asmens, kurio veiklos sritis nėra susijusi su viešuoju interesu, nemokumo byloje nesuponuoja vertinimo, kad apeliantas, kreipdamasis į teismą su ieškiniais, prašymais ar skundais, veikia kaip subjektas, siekiantis ginti viešąjį visuomenės interesą. Kadangi apeliantas nenurodė kitokios vykdomos visuomenės informavimo ar su viešojo intereso tenkinimu arba gynimu

susijusios veiklos, pirmosios instancijos teismo argumentai, kad apeliantas neatitinka SLAPP ieškinio subjekto specifinių požymių, nepaneigti.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. sausio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-7-464/2025.

III. CIVILINIS TURTO KONFISKAVIMAS

Dėl dvigubo baudimo draudimo ir civilinio turto konfiskavimo

Baudžiamoji atsakomybė ir savarankiškas specialiajame įstatyme reglamentuotas daiktinės teisės ieškiny (ieškiny *in rem*) nekonkuruoja vienas su kitu. Dėl to aplinkybės, kad asmuo yra nuteistas, kad konfiskuotos akcizais apmokestinamos prekės, kuriomis jis neteisėtai disponavo, ir nusikalstamos veikos padarymo priemonės (transporto priemonės), kad jam skirtos baudžiamojo pobūdžio sankcijos (aptariamu atveju bauda), savaime nereiškia, kad negali būti taikomas Lietuvos Respublikos civilinio turto konfiskavimo įstatymas (toliau – CTKĮ).

Civilinio turto konfiskavimo procese nesprenžiami asmens kaltės ar jo nubaudimo už nusikalstamą veiką klausimai. Nurodytas institutas yra priemonė turto (pajamų) naudojimui kontroliuoti, konfiskuojant nusikalstamu būdu įgytą turtą, pajamas ir iš jų gautą naudą. Tai nelaikytina dvigubu baudimu, nes civilinis turto konfiskavimas iš esmės nėra baudimas – tai turtinis padarinys, asmens turtinės padėties gražinimas į pradinę iki turto (pajamų) įsigijimo neteisėtu būdu buvusią padėtį (*status quo* atkūrimas), kai asmuo negali pagrįsti išlaidoms panaudotų lėšų kilmės, o nustatyta, jog tokio turto (lėšų) kilmė, tikėtina, yra neteisėta.

Taigi, civiliniam turto konfiskavimui taikyti nėra reikšminga, ar negalimos pagrįsti lėšos išleistos įgyjant prekes (taip pat ir negalinčias būti apyvartoje, todėl kitame procese konfiskuotas), ar vykdant prievoles (sumokant baudas). Svarbu, kad būtų įrodyta, jog įstatyme apibrėžtus kriterijus atitinkantis subjektas turėjo lėšų, kurių negali pagrįsti.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. spalio 9 d. sprendimas civilinėje byloje Nr. e2A-332-912/2025 (kasacinį skundą atsisakyta priimti).

Dėl neteisėtais būdais įgyto turto (lėšų) masės apskaičiavimo

Atsakovas, nuteistas už neteisėtą disponavimą akcizais apmokestinamomis prekėmis, neįrodė, kad turėjo teisėtų pajamų, kuriomis būtų galėjęs įsigyti kontrabandinių cigarečių ir sumokėti jam teismų paskirtas baudas.

LApT vertinimu, tokios išlaidos, patirtos įsigyjant kontrabandinių cigarečių ir sumokant teismų paskirtas baudas, vertintinos kaip iš neteisėtų šaltinių gauto turto panaudojimas, todėl įtraukiamos į neteisėtais būdais įgyto turto masę, nustatant skirtumą tarp teisėtai gautų pajamų ir neteisėtai įgyto turto vertės.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. spalio 9 d. sprendimas civilinėje byloje Nr. e2A-332-912/2025 (kasacinį skundą atsisakyta priimti).

Dėl civilinio turto konfiskavimo procedūros taikymo sąlygų

Aptariamoje byloje trečiasis asmuo buvo įtrauktas į Lietuvos Respublikos organizuoto nusikalstamumo prevencijos įstatymo 4 straipsnio 4 dalies 3 punkte nurodytą organizuotų

nusikalstamų grupių ir jų narių sąrašą. Ieškovės teigimu, pagal turto tyrimo išvadų duomenis nustatyta, kad su trečiuoju asmeniu susijusių asmenų – atsakovių, kartu vedusių ūkį su trečiuoju asmeniu, – pajamos nepagrindžia prašomo konfiskuoti jų vardu registruoto turto įsigijimo, dėl to yra pagrindas pagal CTKĮ 2 straipsnio 2 dalį preziumuoti, kad prašomas konfiskuoti turtas nėra gautas teisėtai.

LApT nurodė, kad CTKĮ nenumatytas reikalavimas įrodyti tiesioginę konfiskuotino turto sąsają su neteisėta veikla. Iš CTKĮ nuostatų turinio vertinama, kad konkreči nusikalstama veika nėra būtinoji sąlyga civilinio turto konfiskavimui pritaikyti (CTKĮ 2 straipsnio 1, 2 dalys) ir neturi sudaryti būtino įrodinėjimo dalyko civilinėje byloje.

LApT pažymėjo, kad aptariamam atveju prokuratūra ieškinį pareiškė pagal CTKĮ 2 straipsnio 4 punkte įtvirtintą prezumpciją. Galiojant CTKĮ 2 straipsnio 2 dalies 4 punkte nustatytai prezumpcijai, pareiga ją paneigti tenka atsakovėms. Pirmosios instancijos teismas įrodinėjimo našta nagrinėjamoje byloje šalims paskirstė neteisingai, t. y. atsakoves atleido nuo pareigos įrodyti, kad jų turtas įgytas teisėtai (įrodyti konkrečias turto įgijimo teisėtumo aplinkybes) ir paneigti turto įgijimo neteisėtumo prezumpciją, bet įpareigojo ieškovę įrodyti CTKĮ 2 straipsnio 2 dalies 4 punkte nustatytai prezumpcijai taikyti reikšmingas aplinkybes, jas susiejęs ne su šioje teisės normoje įtvirtintomis nuostatomis, bet su kituose CTKĮ 2 straipsnio 2 dalies punktuose nustatytų prezumpcijų sąlygomis. Tai sudaro pagrindą skundžiamą sprendimą panaikinti.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. lapkričio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-430-567/2025 (kasacinį skundą atsisakyta priimti).

IV. NEMOKUMO TEISĖ

1. Nemokumo bylos iškėlimas ir jos iškėlimo padariniai

Dėl bankroto bylos iškėlimo, kai juridinio asmens turto nepakanka bankroto proceso administravimo išlaidoms apmokėti

Kad teismas atsisakytų iškelti bankroto bylą tuo pagrindu, jog juridinio asmens turto nepakanka bankroto proceso administravimo išlaidoms apmokėti, turi egzistuoti šios sąlygos: 1) teismo padaryta išvada, kad juridinio asmens turto administravimo išlaidoms apmokėti nepakanka (gali nepakakti), kuri padaroma atlikus bankrutuojančio juridinio asmens finansinės situacijos analizę bei apskaičiavus administravimo išlaidoms apmokėti reikalingos sumos dydį; 2) bankroto procesą inicijavęs asmuo nesutiko įmokėti šioms išlaidoms padengti reikalingos sumos į teismo depozitinę sąskaitą ir nė vienas bankroto administratorius nesutiko administruoti bankroto proceso ir prisiimti bankroto proceso administravimo išlaidų rizikos.

Neturint pakankamai duomenų apie juridinio asmens bankroto bylos iškėlimo dieną turimą turtą ir (ar) lėšas, negalima teigti, kad jų nepakanka bankroto proceso administravimo išlaidoms apmokėti. LApT pažymėjo, kad būtent įmonės vadovas yra (buvo) atsakingas už finansinės atskaitomybės dokumentų sudarymą ir pateikimą Juridinių asmenų registrui, todėl aplinkybės, kad įmonės turto gali nepakakti bankroto proceso administravimo

išlaidoms apmokėti, įrodinėjimo našta tenka įmonės vadovui, galinčiam (turėjusiam galimybę) disponuoti dabartinę įmonės finansinę situaciją atskleidžiančiais duomenimis.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. sausio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-111-467/2025.

Dėl informavimo apie bankroto bylos iškėlimą elektroninėje erdvėje veiklą vykdančiai bendrovei, esant dideliame kreditorių skaičiui

Didelis kreditorių skaičius neatleidžia pareiškėjo nuo įstatyme nustatyto imperatyvo įvykdymo. Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – JANĮ) 8 straipsnio 1 dalyje tiesiogiai nurodyta, kad turi būti gautas patvirtinimas apie elektroniniu būdu išsiųsto pranešimo gavimą, o šalių susitarimu negalima paneigti specialiojo įstatymo imperatyvių nuostatų. Sutartyje suderėta bendravimo ir informavimo tvarka taikytina tik sutartyje nurodytais atvejais, tačiau negali būti taikoma oficialiam pranešimui, kuriuo inicijuojamas nemokumo procesas pagal JANĮ.

LApT taip pat pažymėjo, kad esant neordinarinei situacijai, kai bendrovė veiklą vykdė tik elektroninėje erdvėje, jos santykiai su klientais (kreditoriais) buvo išimtinai virtualūs, kai tokių kreditorių skaičius yra ypač didelis, jie reziduoja skirtingose valstybėse, po to, kai pareiškėjas išnaudotų galimybes gauti realų kreditorių patvirtinimą apie elektroninio pranešimo dėl bendrovės bankroto proceso inicijavimo gavimą, ir jam pateikus teismui apie tai įrodymus, vadovaujantis protingumo ir ekonomiškumo principais, JANĮ 8 straipsnio 1 dalies reikalavimus atitinkančiu galėtų būti laikomas techninis patvirtinimas apie pranešimų, siųstų kreditoriams elektroninių ryšių priemonėmis, įteikimą. Tokiu atveju teismui turėtų būti pateikti įrodymai, patvirtinantys, kad siųsti pranešimai pasiekė kreditorių aktyvias paskyras ar jų pašto dėžutes.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gruodžio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1042-854/2025.

Dėl atsisakymo priimti pareiškimą, kai bendrovės vadovas inicijuoja nemokumo bylos iškėlimą kaip kreditorius

LApT nurodė, kad juridinio asmens vadovo pareiga inicijuoti nemokumo procesą, jeigu juridinis asmuo yra nemokus, įtvirtinta JANĮ 5 straipsnio 1 punkte. Pagal JANĮ 6 straipsnio 2 dalies 2 punktą juridiniam asmeniui tapus nemokiam, juridinio asmens vadovas privalo nedelsdamas inicijuoti nemokumo procesą. Juridinio asmens vadovas privalo laiku tinkamai reaguoti į bendrovės nemokumą. Taigi, būtent bendrovės vadovas yra subjektas, turintis pareigą laiku inicijuoti nemokumo procesą juridiniam asmeniui, kurios tinkamas įgyvendinimas reglamentuojamas JANĮ 8 straipsnyje.

LApT vertinimu, ši pareiga apima ne tik pareiškimo dėl nemokumo bylos iškėlimo pateikimą laiku teismo bankroto procedūros atveju, bet ir tinkamą CPK ir JANĮ įtvirtintų procesinių pareigų, tarp jų ir išankstinės ginčo sprendimo tvarkos, laikymąsi, vykdymą, kurio negali būti siekiama išvengti bendrovės vadovui kreipiantis dėl bankroto bylos iškėlimo kaip kreditoriui.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gruodžio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1096-881/2025.

2. Nemokumo administratorius

Dėl galimybės skųsti nutartį, kuria atstatydyntas nemokumo administratorius, ir pareigos sumokėti žyminį mokestį už skundą

LApT pažymėjo, kad žyminį mokestį už atskirąjį skundą, teikiamą dėl nutarties, kuria buvo atstatydyntas nemokumo administratorius, nemokumo administratorius turi sumokėti iš asmeninių lėšų, o ne iš bankrutuojančios įmonės turto. Atskirąjį skundą dėl nutarties, kuria nustatytas įpareigojimas sumokėti žyminį mokestį, gali pateikti tik tas asmuo, dėl kurio priimta nutartis dėl žyminio mokesčio (CPK 100 straipsnio 2 dalis).

Taigi, atskirąjį skundą dėl minėtos nutarties turi paduoti nemokumo administratorius, o ne bankrutuojanti įmonė. Nustačius, kad atskirąjį skundą padavė asmuo, neturintis teisės jį paduoti, toks atskiras skundas neturi būti priimtas.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. sausio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-82-407/2025.

Dėl pirmosios instancijos teismo nutarties, kuria nutraukta civilinė byla pagal pareiškimą dėl nemokumo administratoriaus atstatydinimo, skundžiamumo

Aptariamoje byloje pirmosios instancijos teismas procesą dėl nemokumo administratoriaus atstatydinimo nutraukė, kadangi procesas buvo pradėtas subjekto, neturinčio tam teisės, iniciatyva.

LApT nurodė, kad aplinkybė, jog pirmosios instancijos teismas atsisakymą pradėti nemokumo administratoriaus atstatydinimo procedūrą įformino civilinės bylos nutraukimu, nesudaro pagrindo daryti išvados, kad tokia teismo nutartis gali būti skundžiama atskiruoju skundu.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. vasario 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-216-881/2025.

Dėl galimybės taikyti proceso atnaujinimo institutą bankroto bylos daliai dėl nemokumo administratoriaus paskyrimo

Teismas, atsižvelgdamas į proceso atnaujinimo instituto tikslus, paskirtį ir tai, kad nutartis dėl nemokumo administratoriaus paskyrimo yra tarpinė, o neteisėtai paskirto nemokumo administratoriaus pakeitimo klausimui išspręsti JANĮ įtvirtintas specialus – nemokumo administratoriaus atstatydinimo – institutas, padarė išvadą, kad teismo nutartis paskirti konkretaus juridinio asmens nemokumo administratorių negali būti proceso atnaujinimo objektas.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. birželio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-542-910/2025 (kasacinį skundą atsisakyta priimti).

Dėl bylinėjimosi išlaidų priteisimo iš bankrutuojančio juridinio asmens administravimui skirtų lėšų ar iš nemokumo administratoriaus asmeninių lėšų

Pirmosios instancijos teismui išnagrinėjus nemokumo administratoriaus skundą dėl dviejų kreditorių susirinkimo sprendimų panaikinimo ir teismui skundą patenkinus iš dalies, kilo ginčas, iš ko turėtų būti priteistas bylinėjimosi išlaidų, proporcingų atmetam skundo daliai, atlyginimas priešingą interesą dėl skundo turėjusiems kreditoriams: iš bankroto

administravimui skirtų lėšų ar iš bendrovės bankrotą administruojančio nemokumo administratoriaus, padavusio skundą dėl kreditorių susirinkimo sprendimų panaikinimo.

LApT nustatė, kad skunde dėl kreditorių susirinkimo sprendimų panaikinimo pareikšti reikalavimai suponavo išvadą, jog nemokumo administratorius siekė ginti bankrutuojančios bendrovės ir jos kreditorių interesus. Skunde dėl kreditorių patvirtintos per mažos administravimo išlaidų sąmatos nemokumo administratorius nereiškė reikalavimų dėl atlyginimo joje nustatymo ar vadinamojo sėkmės mokesčio, todėl nėra pagrindo konstatuoti, jog byloje buvo pareikšti reikalavimai, susiję su nemokumo administratoriaus asmeniniu interesu, o ne su bankrutuojančios bendrovės interesais. Atsižvelgiant į tai, kad nemokumo administratorius, ginčydamas kreditorių susirinkimo sprendimus, neturėjo asmeninio intereso, bankrutuojančios bendrovės kreditoriams, turėjusiems priešingą interesą dėl nemokumo administratoriaus ginčytų kreditorių susirinkimo sprendimų, bylinėjimosi išlaidos už atmetą skundo dalį turėjo būti priteistos iš bankroto administravimui skirtų lėšų.

LApT pažymėjo, kad nemokumo administratorius, pateikdamas atskirąjį skundą, jau gynė ir savo asmeninį interesą, nes ginčijo pirmosios instancijos teismo nutarties dalį, kuria bylinėjimosi išlaidų dalis priteista ne iš bendrovės administravimui skirtų lėšų, bet iš jo, kaip nemokumo administratoriaus, lėšų. Dėl to, patenkinus atskirąjį skundą, bylinėjimosi išlaidų atlyginimas priteisiamas ne bankrutuojančiai bendrovei, bet nemokumo administratoriui, kuris šias išlaidas ir patyrė.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. vasario 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-200-910/2025.

Dėl galimybės kitam asmeniui (kreditoriaus giminaičiui) pateikti kreditoriaus reikalavimą nemokumo administratoriui

LApT pažymėjo, kad JANĮ nenustatyta formali kreditoriaus reikalavimo pateikimo tvarka ir apsiribota tik reikalavimu kreditoriaus reikalavimą ir jį pagrindžiančius dokumentus pateikti per nustatytą terminą. Nėra patvirtintos ir pavyzdinės kreditoriaus reikalavimo pateikimo formos ar konkrečiai išvardytų rekvizitų, būtinų teikiant reikalavimą, nenurodyti ir konkretūs būdai ar priemonės, kaip kreditoriaus reikalavimas turėtų būti pateikiamas.

Aptariamoje byloje nustatyta aplinkybė, kad pradinį reikalavimą elektroniniu paštu pateikė pareiškėjos sūnus, o ne ji pati. LApT konstatavo, kad, JANĮ nesant teisės normos, įtvirtinančios pareigą kreditoriaus reikalavimą pateikti tik pačiam kreditoriui, be to, vėliau šį veiksma patvirtinant oficialiai išduotu notarine tvarka patvirtintu įgaliojimu, negali būti atsisakyta priimti ir tvirtinti pareiškėjos finansinį reikalavimą.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. sausio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-117-467/2025.

3. Kreditoriai nemokumo procese

Dėl teisės apeliacine tvarka skųsti teismo nutartį, kuria atnaujintas terminas kreditorių susirinkimo nutarimui apskųsti

LApT pažymėjo, kad JANĮ nenumatyta galimybė atskirai skųsti teismo nutartį, kuria atnaujintas terminas kreditorių susirinkimo sprendimui apskųsti (JANĮ 55 straipsnis). Teismo nutartys ir sprendimai gali būti skundžiami CPK nustatyta tvarka, išskyrus JANĮ nurodytas

išimtis (JANĮ 31 straipsnio 1 dalis). CPK neįtvirtinta teisė skųsti teismo nutartį, kuria atnaujintas procesinis terminas. Nutartis, kuria atnaujintas procesinis terminas, neužkerta kelio tolesnei bylos eigai, todėl dėl jos negali būti paduodamas atskirasis skundas.

Taigi, nutartys, kuriomis atnaujinamas terminas kreditorių susirinkimo nutarimui apskųsti, negali būti skundžiamos apeliacine tvarka.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. kovo 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-123-912/2025.

Dėl kreditoriaus finansinio reikalavimo, grindžiamo jo, kaip bendrovės akcininko, papildomais pinigiais įnašais bendrovės atsargos rezervui suformuoti, (ne)tvirtinimo

Reikalavimas sudaryti elektroninių pinigų įstaigos atsargos kapitalą (atsargos rezervą) yra įtvirtintas įstatyme, o jo sudarymas galimas dviem būdais: 1) iš elektroninių pinigų įstaigos akcininkų papildomų įnašų; arba 2) iš atskaitymų iš elektroninių pinigų įstaigos paskirstytino pelno. Nagrinėjamu atveju bendrovės vienintelis akcininkas bendrovės atsargos kapitalą (atsargos rezervą) suformavo pirmuoju būdu – akcininko papildomais įnašais.

LApT išaiškino, jog įstatymuose neįtvirtinta, kad tuo atveju, kai elektroninių pinigų įstaigos (uždarnosios akcinės bendrovės) atsargos kapitalas suformuojamas iš akcininko papildomų įnašų, už kuriuos akcininkas neįgyja daugiau bendrovės akcijų, taip pat nepadidėja jo turimų akcijų nominali vertė, tokie papildomi įnašai sukuria bendrovei piniginę prievolę juos gražinti akcininkui, jeigu iškeliamą bendrovės nemokumo byla, o atsargos rezervas iki bankroto bylos iškėlimo nebuvo panaudotas. Galiojančio teisinio reglamentavimo analizė suteikia pagrindą daryti išvadą, kad akcininko papildomais įnašais suformuotas atsargos kapitalas (atsargos rezervas) tampa elektroninių pinigų įstaigos nuosavo kapitalo dalimi (Lietuvos Respublikos elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatymo 2 straipsnio 4 dalis).

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. sausio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-101-910/2025.

Dėl kreditorių susirinkimo kompetencijos nuspręsti dėl įmonės teisinio atstovavimo ir buhalterinės apskaitos tvarkymo

LApT nurodė, kad kreditorių susirinkimas, nustatydamas nemokumo administratoriui įpareigojimą vykdyti advokatų, atstovausiančių bendrovei teismuose ir teiksiančių kitas teisines paslaugas, viešą atranką ir tokios atrankos kriterijus bei įpareigojimą sudaryti teisinių paslaugų sutartį su konkrečiu advokatu dėl bendrovės atstovavimo ginče su VMI, iš esmės nutarė pats įgyvendinti įstatymo imperatyviai nemokumo administratoriui priskirtas funkcijas dėl juridinio asmens atstovavimo teisme.

Tokie kreditorių susirinkimo nutarimai, net jei jie ir priimti, galėtų būti vertinami tik kaip rekomendacinio pobūdžio, nes tokių įpareigojimų nemokumo administratoriui nustatymas kreditorių susirinkime negali apriboti JANĮ normose imperatyviai numatytų nemokumo administratoriaus funkcijų ar daryti joms kokią nors įtaką. Taigi, tokių kreditorių susirinkimo

nutarimų panaikinimas iš esmės nesukelia materialiujų teisinių padarinių, dėl to tokie reikalavimai negali būti savarankiškas bylos nagrinėjimo dalykas.

Analogiškai nuspręsta ir dėl buhalterinės apskaitos tvarkymo, nurodant, kad nemokumo administratorius yra atsakingas už tinkamą bankrutuojančio juridinio asmens buhalterinės apskaitos tvarkymą. Ši nemokumo administratoriaus pareiga yra imperatyvi ir kreditorių susirinkimas negali jos perimti ar riboti, nuspręsdamas įpareigoti nemokumo administratorių vykdyti tokias buhalterines paslaugas teikiančių specialistų atranką ir nustatyti tokios atrankos kriterijus.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. sausio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-154-450/2025.

Dėl kreditorių susirinkimo protokolo surašymo dienos ir įtakos kreditorių susirinkimo nutarimo apskundimui

JANĮ 55 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kreditorių susirinkimo ar kreditorių komiteto sprendimas gali būti skundžiamas nemokumo bylą nagrinėjančiam teismui per 14 dienų nuo dienos, kurią šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodyti asmenys sužinojo arba turėjo sužinoti apie jo priėmimą.

LApT pažymėjo, kad JANĮ nuostatos nereikalauja, jog kreditorių susirinkimo protokolas būtų surašytas kreditorių susirinkimo dieną, o kreditorių susirinkimo sprendimų įsigaliojimas nėra susietas su jų įforminimo, t. y. kreditorių susirinkimo protokolo surašymo ir pasirašymo, momentu. Taigi, LApT atmetė kaip nepagrįstą argumentą, kad JANĮ 55 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto termino pradžia sietina su susirinkimo protokolo gavimo diena.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. liepos 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-683-798/2025.

Dėl sankcionuoto asmens teisės dalyvauti ir įgyvendinti turimas kreditoriaus teises bankrutuojančios bendrovės kreditorių susirinkime

LApT nurodė, kad kreditoriaus, kuris įtrauktas į Reglamento (EB) Nr. 765/2006 dėl ribojamųjų priemonių Baltarusijai ir jos dalyvavimo Rusijos agresijoje prieš Ukrainą I priedo sąrašą ir kuriam taikomos finansinės sankcijos, balsavimo teisė priimant sprendimus, susijusius su bendrovės turto perdavimu (perleidimu), turi būti ribojama, nes jų priėmimas gali turėti įtakos kreditoriaus reikalavimų apimčiai.

Teisės balsuoti kreditorių susirinkime ribojimas savaime nepaneigia kreditoriaus teisės JANĮ nustatyta tvarka gauti lėšų už realizuotą turtą, tačiau tik tuo atveju, jeigu jam bus panaikintos taikomos sankcijos ir (ar) nesant kitiems pagrįstiems ribojimams jas gauti.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. rugpjūčio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-718-934/2025; LAT 2026 m. vasario 26 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e3K-3-51-684/2026 kasacinis skundas atmestas.

Dėl laiduotojo reikalavimo patvirtinimo bankroto byloje

LApT pažymėjo, kad laiduotojas įgyja reikalavimo teisę į skolininką tik tuomet, kai faktiškai įvykdo prievolę kreditoriui (CK 6.83 straipsnio 1 dalis). Iki tol teismas negali patvirtinti tokio asmens reikalavimo bankroto byloje, nes jis nėra kreditorius.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gruodžio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1108-407/2025.

4. Bankroto proceso išlaidos

Dėl priemokų nemokumo administratoriui už bankroto proceso metu išieškotas sumas kvalifikavimo

LApT pakartojo, kad priemokos nemokumo administratoriui už bankroto proceso metu išieškotas (gautas) sumas priskirtinos jo faktiškai patirtų administravimo išlaidų, kurios JANĮ 75 straipsnio (anksčiau galiojęs Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo 36 straipsnis) prasme atitinka administravimo išlaidų teisinę prigimtį ir paskirtį, patvirtinimo ir apmokėjimo pagal pateiktus duomenis klausimui.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. rugsėjo 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-817-934/2025.

5. Juridinio asmens likvidavimo stadija

Dėl kreditoriaus teisės kreiptis į teismą su prašymu atšaukti varžytynes

LApT išaiškino, kad JANĮ nuostatos dėl likviduojamo dėl bankroto juridinio asmens turto pardavimo tvarkos yra imperatyvios, todėl turi būti vykdomos pagal nustatytą tvarką. Taigi, paskelbtas varžytynes gali atšaukti tik varžytynių vykdytojas, t. y. nemokumo administratorius, tačiau ne teismas.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. kovo 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-355-577/2025.

Dėl bendrovės turto, neparduoto pirmosiose ir antrosiose varžytynėse, kainos nustatymo

Pagal JANĮ 86 straipsnio 3 dalį, siūlydamas pradinę turto pardavimo kainą, nemokumo administratorius kreditorių susirinkimui turi pateikti jos pagrindimą. LApT vertinimu, JANĮ nuostatos neįpareigoja nemokumo administratoriaus kiekvieną kartą kreiptis dėl parduodamo turto įvertinimo į turto vertintoją ar skirti ekspertizę turto vertei nustatyti. Siekiamo parduoti juridinio asmens turto kaina gali būti pagrįsta įvairiais būdais. Tačiau nemokumo administratoriaus siūloma turto pardavimo kaina turi būti pagrįsta objektyviais kriterijais, atsižvelgus į konkretaus realizuotino turto pobūdį ir specifiką.

LApT pažymėjo, kad, sprendžiant dėl tokio specifinio turto (naftos terminalo, kurį sudaro 39 įkeisti objektai) pardavimo kainos nustatymo, kai šis turtas nebuvo parduotas iš dvejų varžytynių, yra nepagrįsta vien aritmetiškai nustatyti kainą 20 proc. mažesnę už pradinę antrųjų varžytynių kainą, neatlikus jokios analizės, kodėl neatsirado parduodamu turtu susidomėjusių potencialių pirkėjų, nepasikonsultavus su specialių žinių turinčiais asmenimis dėl galimos siekiamo parduoti turto rinkos vertės. Jokiais objektyviais

duomenimis nepagrįstas likviduojamos dėl bankroto bendrovės turto pardavimo kainos nustatymas, vien aritmetiškai 20 proc. sumažinant šio turto pardavimo antrosiose varžytynėse kainą, LApT nuomone, yra nesuderinamas su bankrutuojančio juridinio asmens turto pardavimo už didžiausią galimą kainą principu (JANĮ 85 straipsnio 2 punktas) ir neužtikrina pagrindinio bankroto proceso tikslo, kad kreditorių reikalavimai būtų patenkinti kuo didesne apimtimi. Be to, tai prieštarauja protingumo ir sąžiningumo principams (CK 1.5 straipsnis) bei pažeidžia tiek bankrutuojančios bendrovės, tiek jos kreditorių interesus.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. lapkričio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-966-910/2025.

Dėl hipotekos pabaigos momento, kai turtas priverstinai realizuojamas bankroto procese

Aptariamoje byloje ieškovė akcentavo, kad hipoteka gali pasibaigti ir būti išregistruojama tik tuo atveju, kai tinkamai atsiskaitoma su hipotekos kreditoriumi. Tačiau teisėjų kolegija išaiškino, kad CK 4.197 straipsnio 2 dalies teisės norma yra blanketinė ir joje nėra pateiktas baigtinis hipotekos pagrindų sąrašas. Hipoteka gali baigtis ir būti išregistruojama ne tik tinkamai įvykdžius skolinį įsipareigojimą, bet ir kitais hipotekos sandoryje ar įstatymuose nustatytais pagrindais (CK 4.197 straipsnio 2 dalies 1 punktas).

LApT pažymėjo, kad, remiantis anksčiau galiojusio Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo (toliau – ĮBĮ) 33 straipsnio 6 dalimi, pardavus įkeistą turtą, hipoteka (įkeitimas) pasibaigia. Todėl pakako vien tik pardavimo ĮBĮ 33 straipsnio 6 dalies prasme ir atsiskaitymo su nekilnojamojo turto savininke (skolininke, kuriai iškelta bankroto byla) fakto, kad hipoteka pasibaigtų ir būtų išregistruota, kadangi nemokumo administratorius, veikdamas kaip savo srities profesionalas geriausiaisiais kreditorių interesais, privalo tik užtikrinti, kad už perduodamą arba parduodamą hipoteka įkeistą nekilnojamąjį daiktą turi būti tinkamai atsiskaityta su bankrutuojančia įmone ir nuosavybės teisė į parduodamą turtą pereitų tik nuo visiško atsiskaitymo su bankrutuojančia įmone momento.

Taigi, tinkamas atsiskaitymas su hipotekos kreditoriumi yra tik vienas iš hipotekos pasibaigimo pagrindų ir, nustačius bet kurį CK 4.197 straipsnyje įtvirtintą hipotekos pasibaigimo pagrindą, hipoteka pasibaigia; hipotekos kreditorius neturi diskrecijos rinktis ir reikalauti taikyti konkretų CK 4.197 straipsnyje įtvirtintą hipotekos pasibaigimo pagrindą. Aptariamoje byloje hipoteka pasibaigė priverstinai hipoteka įkeistą turtą realizavus bankroto procese (CK 4.197 straipsnio 1 dalis) ir kitais įstatymuose nustatytais pagrindais (CK 4.197 straipsnio 2 dalies 1 punktas, ĮBĮ 33 straipsnio 6 dalis).

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-197-407/2025.

Dėl taikos sutarties patvirtinimo bankroto byloje, kurioje priimtas sprendimas dėl įmonės pabaigos

LApT, spręsdamas klausimą dėl taikos sutarties patvirtinimo bankroto byloje, kurioje jau priimtas sprendimas dėl įmonės pabaigos, vadovavosi bendroju dispozityvumo principu ir nurodė, kad taikos sutartis, atitinkanti JANĮ keliamus reikalavimus, turi būti tvirtinama.

Pažymėta, kad teismui priėmus sprendimą dėl įmonės pabaigos ir konstatavus, jog įmonė nebeturi turto ir galimybių didinti turto masę, kreditoriai, atidėję prievolių įvykdymo terminus, įmonės mokumo neatkūrė. Tačiau taikos sutarties turinys turi restruktūrizavimo proceso požymių, kai kreditoriai nemokiai įmonei sutinka daryti nuolaidas ir išreiškia pasitikėjimą skolininkės verslo perspektyvomis ir (ar) investicijomis. Bankrotas yra kraštutinė mokumo problemų sprendimo priemonė ir gali būti taikomas tik tuo atveju, kai mokumo problemų neišmanoma išspręsti kitu būdu.

Teismas taip pat atkreipė dėmesį, kad nėra nustatyta, jog, siekiant sudaryti taikos sutartį ir nutraukti bankroto bylą JANĮ 78–79 straipsniuose nustatyta tvarka, turi būti atsiskaitoma su visais kreditoriais.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. balandžio 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-438-407/2025.

Dėl nesikreipimo dėl tyčinio bankroto iškėlimo kaip sąlygos atsisakyti priimti sprendimą dėl įmonės pabaigos

Priimant sprendimą dėl įmonės pabaigos, sprendžiama, ar išpildytos JANĮ 100 straipsnyje įtvirtintos sąlygos, tačiau nėra ir neturi būti nustatomi tyčinio bankroto požymiai, net jeigu toks reikalavimas ir būtų iškeltas, prieš priimant sprendimą dėl įmonės pabaigos. Esminis klausimas, sprendžiamas posėdžio dėl įmonės pabaigos metu, yra tas, ar nėra galimybių bankrutavusios įmonės kreditorių reikalavimus patenkinti didesne apimtimi. Net ir pripažinus bankrotą tyčiniu, kreditorių padėtis bankroto procese savaime nei pagerėja, nei pablogėja, t. y. pripažinus bankrotą tyčiniu, kreditoriai negauna jokios materialinės naudos. Taigi, išnagrinėjus klausimą dėl tyčinio bankroto, kreditorių reikalavimai savaime nebūtų patenkinti didesne apimtimi. Todėl nesikreipimas dėl bankroto pripažinimo tyčiniu savaime nėra sąlyga tęsti bankroto procedūras.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. vasario 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-155-407/2025.

Dėl teismo galimybės spręsti dėl bankrutuojančios įmonės galimybės vykdyti ūkinę komercinę veiklą likvidavimo laikotarpiu

LApT teigimu, tai, kad JANĮ 63 straipsnio 2 dalyje nustatyta, jog sprendimą dėl ūkinės komercinės veiklos vykdymo priima kreditorių susirinkimas, nesudaro pagrindo manyti, kad kreditorių susirinkimui priimant nurodytą sprendimą siūlymas tęsti likviduojamo juridinio asmens ūkinę komercinę veiklą neturėtų būti pagrįstas jo naudingumo įvertinimu, kurį priklausomai nuo bankroto bylos proceso stadijos (procedūros) atlieka ir teismas.

Pradėjus juridinio asmens likvidavimo etapą, įmonės sandoriai gali būti tęsiami tik dėl jų naudingumo nusprendus teismui (JANĮ 83 straipsnio 4 dalis), nepaisant to, kad kreditorių susirinkimas sprendžia dėl ūkinės komercinės veiklos vykdymo. Taigi, prerogatyva spręsti dėl įmonės nemokumo administratorės pateikto prašymo leisti sudaryti sandorius atsakovės likvidavimo procese (ne)tenkinimo tenka teismui, nepriklausomai nuo kreditorių išreikštos valios kreditorių susirinkime.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gruodžio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1124-450/2025.

Dėl atskaitomų išlaidų pardavus įkeistą turtą (JANĮ 98 straipsnis)

LApT pažymėjo, kad kreditorių susirinkimas nustato JANĮ 98 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktuose nurodytą išlaidų sumą (apskaičiuojamą šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka), tačiau ne JANĮ 98 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytas dėl įkeisto turto turėtas bankroto proceso administravimo išlaidas. Kreditorių susirinkimas iš esmės sprendžia, kokia turi būti konkreti likusių bankroto administravimo išlaidų, atskaičius JANĮ 98 straipsnio 1 dalies 1 punkto išlaidas, dalis (JANĮ 98 straipsnio 1 dalies 2 punktas) ir kintamojo atlygio nemokumo administratoriui dalis (JANĮ 98 straipsnio 1 dalies 3 punktas). Išsprendus šiuos klausimus, gaunama bendra hipotekos kreditoriaus mokėtina bankroto proceso administravimo išlaidų suma, apimanti ir JANĮ 98 straipsnio 1 dalies 1–3 punktuose nurodytas išlaidas (jų dalį).

Kad būtų galima nustatyti (apskaičiuoti), kokią konkrečią bankroto proceso administravimo išlaidų sumą pagal JANĮ 98 straipsnį hipotekos kreditorius turi padengti, prieš tai būtina įvertinti, kokia iš viso yra bendra bendrovės bankroto proceso metu patirta administravimo išlaidų suma, ir neperžengiant šios sumos ribų yra sprendžiama dėl konkrečių hipotekos kreditoriaus atlygintinų išlaidų dydžio ir dėl to, ar ši bankroto proceso administravimo išlaidų suma atitinka patvirtintą bankroto proceso administravimo išlaidų sąmatą, jos neviršija, o jeigu viršija, ar tam buvo gautas kreditorių susirinkimo pritarimas ir (ar) jos patvirtintos teismo (JANĮ 75 straipsnis).

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gruodžio 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1094-567/2025.

6. Restruktūrizavimo procesas

Dėl restruktūrizavimo plano tvirtinimo nepritarus visoms kreditorių grupėms

LApT, pasisakydamas dėl JANĮ 111¹ straipsnio 2 dalies 2 punkto b papunkčio taikymo ir aiškinimo, pažymėjo, kad JANĮ buvo papildytas 111¹ straipsniu įgyvendinant 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/1023 dėl prevencinio restruktūrizavimo sistemų, skolų panaikinimo ir draudimo verstis veikla bei priemonių restruktūrizavimo, nemokumo ir skolų panaikinimo procedūrų veiksmingumui didinti, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2017/1132 (toliau – Direktyva). Todėl JANĮ 111¹ straipsnio taikymas ir aiškinimas yra neatsiejamas nuo Direktyvoje įtvirtinto teisinio reglamentavimo, jo turinio ir tikslų.

Į JANĮ 111¹ straipsnį perkeltas Direktyvos 11 straipsnyje įtvirtintas kreditorių grupių „suspaudimo“ mechanizmas, kuriuo valstybės narės įpareigos suteikti galimybę teismui patvirtinti restruktūrizavimo planą net ir nesant visų kreditorių grupių pritarimo. Šis mechanizmas leidžia restruktūrizavimo planą padaryti privalomą ir toms kreditorių grupėms, kurios balsavo prieš jį, taip užkertant kelią piktnaudžiauti veto teise, kai kreditoriai siekia išgauti sau naudos kitų sąskaita.

Prieš restruktūrizavimo planą gali balsuoti ir užtikrintų kreditorių grupė, kurios ekonominė padėtis restruktūrizavimo ir bankroto proceso atveju iš esmės nesikeistų, tačiau tokie kreditoriai gali siekti greitesnio turto realizavimo ir savo finansinio reikalavimo patenkinimo, jie nėra suinteresuoti laukti restruktūrizavimo procedūrų vykdymo, kuris taip pat gali būti rizikingas. Tačiau kreditorių grupių „suspaudimo“ mechanizmas turi užtikrinti

gyvybingos įmonės išsaugojimą ir kartu restruktūrizavimo proceso veiksmingumą su sąlyga, kad restruktūrizavimo planas nėra nesąžiningas.

JANĮ 111¹ straipsnio 2 dalies 2 punkto b papunktyje, kuris turėtų atitikti Direktyvos 11 straipsnio 1 dalies b punkto ii papunktį, įtvirtintas teisinis reglamentavimas yra itin susiaurintas numatant būtinąją sąlygą, kad planas gali būti tvirtinamas tik tuomet, kai jam pritarė kreditorių grupė, jeigu jokie jos kreditorių reikalavimai nebūtų patenkinami bankroto atveju. LApT vertinimu, iš lingvistinės Direktyvos 11 straipsnio 1 dalies b punkto ii papunkčio formuluotės matyti, kad restruktūrizavimo planui iš esmės turėtų pritari bent viena balsuojanti paveiktų kreditorių grupė. Minėta Direktyvos norma turėtų būti suprantama ir aiškinama taip, kad restruktūrizavimo planas turėtų būti patvirtintas, kai jam pritaria bent viena ekonominį interesą turinti kreditorių grupė. Bet kuriuo atveju, jeigu pagal nacionalinį teisinį reglamentavimą sudaromos tik dvi kreditorių grupės, turėtų būti gautas bent vienos kreditorių grupės pritarimas.

LApT padarė išvadą, kad restruktūrizavimo planas pagal JANĮ 111¹ straipsnį gali būti teikiamas tvirtinti tuomet, kai gautas bent vienos kreditorių grupės pritarimas, nepriklausomai nuo ekonominio nepritariančios kreditorių grupės intereso, kadangi pagal JANĮ sudaromos tik dvi kreditorių grupės.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. spalio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-942-407/2025.

Dėl restruktūrizavimo plano, kuriame nenurodytas vėliau patvirtintas kreditorės finansinis reikalavimas, patvirtinimo teisėtumo

LApT pažymėjo, kad vien aplinkybė, jog bendrovės restruktūrizavimo plane, patvirtintame iki kreditorės finansinio reikalavimo įsiteisėjusia nutartimi patvirtinimo, nenurodytas kreditorės finansinis reikalavimas, savaime nesudaro pagrindo daryti išvados, jog bendrovės restruktūrizavimo planas patvirtintas nepagrįstai, nes patvirtintas kreditorės finansinis reikalavimas bus tenkinamas restruktūrizavimo plane numatytu grafiku proporcingai kaip ir kitų kreditorių finansiniai reikalavimai.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. liepos 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-617-567/2025.

Dėl restruktūrizavimo plano pateikimo termino pratęsimo, kai nėra gautas kreditorių susirinkimo pritarimas

LApT išaiškino, kad jei pirmasis kreditorių susirinkimas negali būti sušauktas dėl objektyvių teisinių kliūčių (aptariamam atveju pirmosios instancijos teismas patvirtino mažiau nei pusę pareikštų kreditorių finansinių reikalavimų ir nenustatė jų lemiamos įtakos kreditorių susirinkimo sprendimams), nėra teisinio pagrindo reikalauti, kad būtų gautas kreditorių susirinkimo pritarimas pratęsti restruktūrizavimo plano pateikimo terminą pagal JANĮ 110 straipsnio 2 dalį.

Teismas pažymėjo, kad pareiškėjas elgėsi sąžiningai, aktyviai rengė restruktūrizavimo planą, bendradarbiavo su nemokumo administratoriumi, o restruktūrizavimo plano rengimas buvo realus ir pažangus. Tokiomis aplinkybėmis formaliai neįvykdytos sąlygos negali būti traktuojamos kaip absoliutus pagrindas atsisakyti tenkinti prašymą pratęsti restruktūrizavimo plano pateikimo terminą, ypač kai pati įstatyme nustatyta

procedūra faktiškai eliminavo galimybę šią sąlygą įgyvendinti. Todėl, vadovaudamasis teisingumo ir proporcingumo principais bei siekiu užtikrinti kreditorių interesų apsaugą, teismas pripažino, jog egzistuoja išimtinės aplinkybės, leidžiančios nukrypti nuo įstatymo nuostatos, ir pratęsė restruktūrizavimo plano pateikimo terminą, neviršijantį įstatyme nustatyto 6 mėn. termino.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. birželio 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-546-881/2025.

Dėl netinkamo pranešimo kreditoriams apie restruktūrizavimo bylos iškėlimą padarinių

Aptariamoje byloje nustatyta, kad atsakovė, kaip savarankiškas juridinis asmuo (CK 2.33 straipsnio 1 dalis), JANĮ 8 straipsnyje nustatyta tvarka nepranešė kreditoriams apie ketinamą inicijuoti restruktūrizavimo procesą. Be to, nors atsakovė nurodė, kad apie planuojamą atsakovės restruktūrizavimo procesą buvo pranešta viešai vertybinių popierių biržoje NASDAQ, tačiau tai buvo padaryta tik 2024 m. gruodžio 6 d., t. y. jau po pareiškimo dėl restruktūrizavimo bylos atsakovei iškėlimo gavimo teisme dienos (2024 m. gruodžio 3 d.), o tai neatitinka JANĮ 8 straipsnio reikalavimų, pagal kuriuos šiame straipsnyje nustatyta informavimo procedūra turi būti įgyvendinta dar iki kreipimosi į teismą dienos.

Kita vertus, atsižvelgus į JANĮ 8 straipsnio ir kreditorių informavimo apie nemokumo procedūras tikslus (suteikti galimybes skolininkui ir kreditoriui išspręsti nemokumo problemas neiškeliant nemokumo bylos teisme, skatinti ieškoti juridinio asmens finansinę padėtį gerinančių sprendimų ne teismo tvarka) ir į aplinkybę, kad restruktūrizavimo planas gali būti patvirtintas ir kreditoriams nepritariant (JANĮ 111¹ straipsnis), nors kreditorių pagalba restruktūrizavimo procese yra itin reikšminga, tačiau negali būti suabsoliutinama, darytina išvada, kad nepranešimas kreditoriams apie ketinamą inicijuoti restruktūrizavimo bylą *per se* (savaime) nedaro restruktūrizavimo proceso neteisėto ir nesudaro pagrindo jo nutraukti.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. lapkričio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1005-854/2025.

Dėl restruktūrizavimo proceso ypatumų, kai restruktūrizuojama įmonių grupės įmonė

LApT pažymėjo, kad Lietuvos civilinėje teisėje įmonių grupių reguliavimas yra paremtas grupės įmonių atskirumo doktrina, pagal kurią visos grupės įmonės laikomos savarankiškais juridiniais asmenimis. Įmonių grupė neturi juridinio asmens statuso, todėl esminio konsolidavimo taisyklės ir įmonių grupės nemokumas kaip toks neatitiktų Lietuvoje įtvirtintos juridinio asmens sampratos. Tačiau, jeigu sprendžiama dėl įmonės, priklausančios įmonių grupei, restruktūrizavimo, tikslinga taikyti procedūrų koordinavimo principus nagrinėjant bylas dėl įmonių, priklausančių įmonių grupei, restruktūrizavimo. Procedūrų koordinavimo veiksmai galėtų atitikti, pavyzdžiui, įmonių grupės nemokumo bylos kontrolę pavedant vykdyti vienam teismui, skiriant vieną nemokumo administratorių, sudarant koordinavimo planą ir pan.

LApT, pasisakydamas dėl kreditorių informavimo tvarkos, pažymėjo, kad konkreči įmonių grupės įmonė (savarankiškas juridinis asmuo) nepranešė kreditoriams apie ketinamą inicijuoti nemokumo procedūras. Viešas pareiškimas, kad įmonių grupė susiduria su

finansiniais sunkumais, savaime negali reikšti, jog kreditoriai žinojo, kad restruktūrizavimo byla bus keliama konkrečiam juridiniam asmeniui, priklausančiam įmonių grupei.

LApT taip pat išaiškino, kad prašymas paskirti vieną ir tą patį nemokumo administratorių visų grupės įmonių restruktūrizavimo procesams administruoti nereiškia grupės įmonių nesąžiningumo. Vieno nemokumo administratoriaus paskyrimas visų grupės įmonių nemokumo procesams administruoti atitinka procedūrų koordinavimo principus vykdant įmonių grupės restruktūrizavimo procedūras ir užtikrina veiksmingą nemokumo procesą, sumažina administravimo išlaidas ir palengvina informacijos apie įmonių grupės narius gavimą, rinkimą, koordinavimą.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. kovo 4 d. nutartys civilinėse bylose Nr. e2-262-407/2025, Nr. e2-292-407/2025 ir Nr. e2-307-407/2025.

Dėl finansinio užstato gavėjo teisių nemokumo procese

LApT išaiškino, kad finansinio užstato gavėjo (taip, kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos finansinio užtikrinimo susitarimų įstatyme) teisių neriboja JANĮ nuostatos, kuriomis įpareigojama stabdyti išieškojimą iš komercinio subjekto turto, teismui priėmus pareiškimą dėl nemokumo bylos iškėlimo (JANĮ 19 straipsnio 5 dalis), ir draudžiama įsiteisėjus teismo nutarčiai iškelti nemokumo bylą iki teismo nutarties patvirtinti restruktūrizavimo planą arba nutraukti nemokumo bylą įsiteisėjimo dienos vykdyti pinigines prievoles, išieškoti skolas ir atlikti vienuose reikalavimų įskaitymus (JANĮ 28 straipsnio 1 dalies 1–3 punktai), nes JANĮ 1 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad šis įstatymas taikomas tiek, kiek jis neprieštarauja Lietuvos Respublikos finansinio užtikrinimo susitarimų įstatymui.

Taigi, finansinio užstato gavėjas gali nusirašyti visas jam įkeistas lėšas vien dėl restruktūrizavimo bylos iškėlimo, o tai gali turėti esminę reikšmę komercinio subjekto galimybei atkurti savo mokumą ir atgaivinti verslą restruktūrizavimo būdu.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. liepos 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-662-910/2025.

Dėl laikinųjų apsaugos priemonių instituto poveikio restruktūrizavimo byloje tvirtinamam materialiniam reikalavimui

Atskirajame skunde keltas klausimas dėl galimybės kreditoriui skaičiuoti palūkanas už laikotarpį, kai galiojo pirmosios instancijos teismo pritaikytos laikinosios apsaugos priemonės, draudžiančios skaičiuoti netesybas ir palūkanas už prievoles, atsiradusias iki teismo nutarties iškelti nemokumo bylą įsiteisėjimo dienos.

Atsižvelgdamas į laikinųjų apsaugos priemonių, kaip procesinio teisinio instrumento, prigimtį bei tikslus, LApT pripažino, kad procesinio pobūdžio dokumentu – nutartimi taikyti laikinąsias apsaugos priemones – šalių materialieji teisiniai santykiai negali būti modifikuojami, dėl šių teisinių santykių negali būti nusprendžiama iš esmės. Todėl taikant laikinąsias apsaugos priemones negali būti nuspręsta dėl šalių materialinių teisinių santykių ir iš jų kylančių tarpusavio reikalavimų apimties.

Pirmosios instancijos teismo nutartimi pritaikytos laikinosios apsaugos priemonės negali apibrėžti ir nustatyti iš paskolos sutarties kildinamo kreditorės materialiojo reikalavimo bendrovei apimties ir dydžio. Laikinosios apsaugos priemonės, taikomos kaip CPK

nurodytos procesinės priemonės, skirtos procesiniams tikslams, nepaneigia kreditoriaus materialiujų teisių, todėl finansinio reikalavimo tvirtinimo klausimas galimas tik teismo procesiniu dokumentu, kuriuo išnagrinėjamas ginčas dėl finansinio reikalavimo esmės (materialinis teisinis reikalavimas), o procesinio pobūdžio nutartis dėl laikinųjų apsaugos priemonių materialinių teisių santykių nemodifikuoja.

Taigi, pirmosios instancijos teismas turėjo teisę patvirtinti finansinį reikalavimą dėl palūkanų, nes tai yra materialinis teisinis reikalavimas.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. liepos 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-650-1097/2025.

Dėl kreditoriaus reikalavimų tvirtinimo įkaito davėjo restruktūrizavimo byloje

Nemokumo byloje privalo būti tvirtinami visi kreditorių, kurie turi vykdytiną reikalavimo teisę ir yra pateikę prašymą JANĮ nustatyta tvarka, reikalavimai, nepriklausomai nuo prievolės kilmės ar finansinių bei ekonominių ryšių su kitais juridiniais asmenimis. Tačiau kreditoriaus reikalavimo patvirtinimas nereiškia besąlyginio jo patenkinimo, nes reikalavimo vykdymo apimtis bus kontroliuojama restruktūrizavimo procese, atsižvelgiant į restruktūrizavimo proceso eigą.

Aptariamoje byloje LApT nustatė, kad pagrindinis skolininkas neįvykdė prievolių, kurių įvykdymas buvo užtikrintas kito asmens nekilnojamojo turto įkeitimu iki restruktūrizavimo bylų pagrindiniam skolininkui ir įkaito davėjui iškelimo. Dėl to įkaito davėjas nuo pagrindinio skolininko prievolių neįvykdymo dienos tapo kartu su pagrindiniu skolininku subsidiariai atsakingas. Kadangi įkaito davėjo atsakomybė kilo hipotekos sandorių pagrindu įvykus tiek įstatyme, tiek hipotekos sutartyse nustatytoms aplinkybėms, dėl to kreditorius turi vykdytiną reikalavimo teisę į įkaito davėją.

Kreditorius, prašydamas patvirtinti tapačius reikalavimus pagrindinio skolininko ir įkaito davėjo restruktūrizavimo byloje, pasinaudoja įstatymo suteikta kreditoriaus apsauga iš abiejų bendraskolių reikalauti prievolės įvykdymo.

LApT pažymėjo, kad, patvirtinus restruktūrizavimo planą pagrindinio skolininko byloje, gali susiklostyti situacija, kai pagrindinio skolininko prievolės kreditoriui bus modifikuotos. Kreditoriaus galimybę gauti reikalavimo patenkinimą apibrėžia restruktūrizavimo planas, o ne kreditoriaus reikalavimo patvirtinimo faktas restruktūrizavimo byloje. Taigi, kreditoriaus teisinė padėtis įkaito davėjos restruktūrizavimo byloje gali kisti, atsižvelgiant į pagrindinio skolininko restruktūrizavimo bylos eigą, restruktūrizavimo planą ir jo vykdymą.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. rugpjūčio 4 d. nutartys civilinėse bylose Nr. e2-687-790/2025, Nr. e2-688-790/2025 ir 2025 m. rugpjūčio 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-721-407/2025.

Dėl palūkanų skaičiavimo, kai nutraukiama restruktūrizavimo byla ir iškeliamas bankroto byla

JANĮ vartojamos dvi savarankiškos sąvokos – „nemokumo procesai“ ir „nemokumo procedūros“. Procedūra laikytina tokia vienaarūšių veiksmų grupė (atskiras veiksmas), kuri reglamentuota JANĮ ir yra juridinio asmens nemokumo proceso sudedamoji dalis. Taigi,

esant situacijai, kai sprendžiama dėl restruktūrizavimo bylos nutraukimo ir bankroto bylos iškelimo pagal JANĮ 114 straipsnį, yra vykdoma tik viena iš nemokumo proceso procedūrų.

LApT konstatavo, kad JANĮ 115 straipsnio 2 dalis, kurioje nurodyta, jog palūkanų ir netesybų skaičiavimas bei išieškojimai, išskyrus jau įvykdytas prievoles, atnaujinami nuo jų skaičiavimo sustabdymo pradžios, taikoma galutinai nutraukus nemokumo procesą, o ne keičiantis nemokumo proceso formai.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-465-407/2025.

Dėl laikinosios apsaugos priemonės – draudimo skaičiuoti netesybas ir palūkanas už prievoles – taikymo restruktūrizavimo procese

LApT nurodė, kad papildomos laikinosios apsaugos priemonės restruktūrizavimo procese gali būti taikomos tik išimtiniais atvejais, kai egzistuoja ypatingos aplinkybės, kurios turi būti aiškiai įrodytos pareiškėjo, o teismas privalo išsamiai pagrįsti jų taikymo būtinybę.

Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 96 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir 97 straipsnio 1 dalis suteikia VMI teisę skaičiuoti delspinigius už laiku nesumokėtus mokesčius. Tai įstatymu garantuota teisė, atliekanti svarbią funkciją, užtikrinant valstybės biudžeto pajamas. Jos ribojimas be aiškių ir išimtinių pagrindų laikytinas valstybės, kaip kreditorės, teisėtų interesų pažeidimu.

Prašomos laikinosios apsaugos priemonės turi atitikti proporcingumo principą ir būti orientuotos į būsimo teismo sprendimo įvykdymo užtikrinimą. Aptariamam atvejui LApT pažymėjo, kad nebuvo įvertinta, ar delspinigių ir palūkanų skaičiavimas realiai galėtų trukdyti restruktūrizavimo proceso eigai ar tikslams įgyvendinti. Vien faktas, kad tai daro įtaką bendrovės finansinei padėčiai, nėra pakankamas pagrindas riboti VMI įstatymu suteiktas teises.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-517-881/2025.

Dėl kreditoriaus teisės skųsti restruktūrizuojamo juridinio asmens kreditorių susirinkimo sprendimą pritarti restruktūrizavimo planui

Pagal JANĮ nėra reikalaujama, kad restruktūrizavimo plano projektui pritartų visi restruktūrizuojamo juridinio asmens kreditoriai. Taigi, pagal JANĮ kreditoriai turi teisę laisvai apsispręsti ir nevaržomai išreikšti savo valią dėl pritarimo restruktūrizavimo planui ir toks kreditorių valios išreiškimas savaime negali būti laikomas pažeidžiančiu prieš restruktūrizavimo plano projektą balsavusių kreditorių ar kitų asmenų teises ir įstatymais saugomus interesus.

LApT konstatavo, kad kreditorių susirinkimo sprendimas pritarti restruktūrizavimo plano projektui savaime neturi tiesioginės įtakos kitų kreditorių teisėms ir teisėtiems interesams, nes tokią įtaką gali turėti tik teismo patvirtintas restruktūrizavimo planas, todėl kreditorių, nesutinkančių su restruktūrizavimo planu, teisės restruktūrizavimo byloje gali būti ginamos, teismui sprendžiant klausimą dėl pateikto restruktūrizavimo plano patvirtinimo, o

ne sprendžiant klausimą dėl kreditorių susirinkimo sprendimo pritarti restruktūrizavimo planui teisėtumo.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. balandžio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-367-567/2025.

V. VIEŠIEJI PIRKIMAI

Dėl priešastinio ryšio kaip būtinos perkančiosios organizacijos civilinės atsakomybės sąlygos įrodinėjimo

Aptariamoje byloje tiekėjas kreipėsi į teismą dėl negautų pajamų kaip nuostolių, atsiradusių dėl perkančiosios organizacijos neteisėtai nevykdyto viešojo pirkimo, atlyginimo.

Teisėjų kolegija, pasisakydama dėl priešastinio ryšio kaip būtinos civilinės atsakomybės sąlygos, nurodė, kad tiekėjas byloje turėjo pagrįsti ne tik galimybę tiekti perkančiajai organizacijai ir jos patronuojamosioms įmonėms (toliau – atsakovės) prekes mažesne kaina, nei jas įsigijo iš kitų kontrahentų konkrečiomis (žinomomis) kainomis, bet ir pateikti įrodymus, kad kitų jo išteklių pakanka visoms jo sutartims įvykdyti (ne tik tuo atveju, jei jis būtų laimėjęs atsakovių organizuotus konkursus ir būtų sudarytos sutartys, bet ir vykdydamas kitą savo veiklą).

LApT, atsižvelgęs į tiekėjo vykdomą specifinę veiklą, pažymėjo, kad tiekėjo su kitais kontrahentais sudarytoms ir sudaromoms sutartims vykdyti taip pat reikia nemažų išteklių, todėl tiekėjas turėjo pareigą pagrįsti, jog tiek jo finansiniai, tiek žmogiškieji bei kiti pajėgumai būtų leidę jam vykdyti su atsakovėmis sudarytas viešųjų pirkimų sutartis, nepaisant ginčo laikotarpiu turėtų įsipareigojimų ir kitiems pirkėjams.

Sprendžiant priešastinio ryšio nustatymo aplinkybę, itin svarbus tiekėjo pajėgumų, atsižvelgus į visą jo veiklą, jei jis būtų dalyvavęs atsakovių pirkimuose ir juos laimėjęs (sudaręs sutartis bei jas vykdęs), ir turimų įvairių išteklių įvertinimas. Teisėjų kolegija padarė išvadą, kad tiekėjo pateikti rašytiniai įrodymai nepatvirtina realių jo pajėgumų tinkamai vykdyti su atsakovėmis sudarytas sutartis (jei būtų laimėti viešieji pirkimai), taip pat jie nėra pakankami priešastiniam ryšiui tarp atsakovių neteisėtų veiksmų bei tiekėjo nurodomos žalos nustatyti. Būtent tiekėjui teko pareiga įrodyti priešastinį ryšį, todėl jam neįrodžius pagal savo veiklos modelį pakankamų pajėgumų su atsakovėmis sudarytoms sutartims vykdyti, t. y. kad jis turi finansinių išteklių prekėms sandėliuoti ar kad jo potencialūs tiekėjai laiku reikiamą kiekį bei tinkamos kokybės prekių jam yra pateikę, teisėjų kolegija konstatavo, kad priešastinis ryšys laikytinas neįrodytu.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. vasario 20 d. sprendimas civilinėje byloje Nr. e2A-143-450/2025 (kasacinį skundą atsisakyta priimti).

Dėl užstato kaip prievolės įvykdymo užtikrinimo būdo taikymo viešojo pirkimo sutartyje

Užstato, kaip prievolės įvykdymo užtikrinimo būdo, paskirtis – užtikrinti kreditoriaus teisių apsaugą, kad prievolė, kurią prisiėmė pagrindinis skolininkas, bus įvykdyta ir kreditorius dėl neteisėtų skolininko veiksmų nepatirs nuostolių. Vienas iš užstato ypatumų – aplinkybė, kad lėšos perduodamos kreditoriui ir šio žinioje išlieka iki tinkamo prievolės

įvykdymo. Taip užtikrinama didesnė kreditoriaus teisių apsauga, skolininkas skatinamas tinkamai įvykdyti prievolę.

Sutartiniuose teisiniuose santykiuose šalyse, įskaitant ir perkančiąsias organizacijas, viešųjų pirkimų pagrindu sudarančias komercinio pobūdžio sandorius, turi laikytis sąžiningų ketinimų ir sąžiningos verslo praktikos principų, kurie įtvirtinti ne tik Tarptautinio privatinės teisės unifikavimo instituto (UNIDROIT) tarptautinių komercinių sutarčių principų 1.7 straipsnyje, Europos sutarčių teisės principų 1:201 straipsnyje, bet ir CK 6.158 straipsnio 1 dalyje.

Atsakovės, kaip perkančiosios organizacijos, pasirinktas viešojo pirkimo sutarties įvykdymo užtikrinimas ir taikymas negali sukurti situacijų, kurios ieškovės (tiekėjos) atžvilgiu būtų akivaizdžiai nesąžiningos ir neatitinkančios šalių interesų pusiausvyros. LApT nusprendė, kad pasibaigus viešojo pirkimo sutarčiai ir šalims sutariant, jog sutartinių prievolių ieškovė neįvykdė ne dėl nuo jos priklausiusių aplinkybių, atsakovei neįrodinėjant šios sutarties pažeidimo ir (ar) patirtų nuostolių, atsakovės veiksmai, negrąžinant ieškovei užstato, neatitinka *bona fide* (sąžiningo) elgesio reikalavimų ir užstato panaudojimo paskirties, todėl jie negali būti pripažinti teisėtais ir pagrįstais.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-164-790/2025.

Dėl perkančiosios organizacijos įgaliojimų savarankiškai atlikti tiekėjo atitikties nacionalinio saugumo interesams vertinimą

Perkančiosios organizacijos pareiga priimti teisėtą ir pagrįstą sprendimą atmesti tiekėjo pasiūlymą nereiškia, kad ji įpareigojama pati savarankiškai įvertinti ir patikrinti informaciją, ar atitinkami subjektai turi interesų, galinčių kelti grėsmę nacionaliniam saugumui. Funkcijos įvertinti, ar egzistuoja duomenys, galintys patvirtinti didėjančią riziką ar esančią grėsmę nacionaliniam saugumui, priskirtos ne perkančiajai organizacijai, o kompetentingoms institucijoms. Perkančiųjų organizacijų sprendimai dėl pasiūlymų atmetimo priimami pirmiausia remiantis būtent kompetentingų institucijų turima informacija, o pačių perkančiųjų organizacijų galimybės surinkti ir patikrinti informaciją, ar atitinkami subjektai turi interesų, galinčių kelti grėsmę nacionaliniam saugumui, yra ribotos. Perkančiajai organizacijai, kuriai suteikta teisė priimti sprendimą dėl pasiūlymo atmetimo, nėra suteikta įgaliojimų savarankiškai atlikti tiekėjo atitikties nacionalinio saugumo interesams įvertinimo, o priimdama aptariamą sprendimą perkančioji organizacija vadovaujasi kompetentingų institucijų turima informacija apie tiekėjo interesus, galinčius kelti grėsmę nacionaliniam saugumui.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. rugpjūčio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-394-370/2025; LAT 2026 m. vasario 11 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e3K-3-8-469/2026 kasacinis skundas atmestas.

VI. PACIENTŲ TEISĖS IR ŽALOS SVEIKATAI ATLYGINIMAS

Dėl sutikimo teikti sveikatos priežiūros paslaugas formos

LApT pažymėjo, kad atvejis, kai asmuo išsikviečia medicinos pagalbą į namus ir siekia, kad jam būtų suteikta neatidėliotina medicinos pagalba, laikytinas pakankamu konstatuoti, jog pacientas yra informuotas ir sutinka dėl sveikatos priežiūros paslaugų suteikimo.

Aptariamoje byloje pacientui teiktos paslaugos nepateko į Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo (toliau – PTŽSAĮ) 17 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytus atvejus, kai teikiant sveikatos priežiūros paslaugas būtina gauti rašytinį paciento sutikimą. Todėl tai, kad paciento ambulatorinėje asmens sveikatos istorijoje nebuvo paciento parašu patvirtinto sutikimo dėl jo gydymo konkrečiu vaistu, savaime nepagrindžia aplinkybės, kad jis nebuvo informuotas apie taikomą gydymą ir nedavė tam sutikimo.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. birželio 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-228-577/2025.

Dėl pooperacinio laikotarpio komplikacijos – rando – kvalifikavimo kaip paciento sveikatai padarytos žalos

Aptariamoje byloje nustatyta, kad po klinikoje atliktos operacijos pacientei atsirado pooperacinio laikotarpio komplikacijos: susiformavo odą tempiantis randas, šlaunų kontūrų nelygumai ir deformacija.

LApT pažymėjo, kad pacientė, pasirašydama sutikimą operacijai atlikti, sutiko su galimomis rizikomis. Be to, rando susiformavimas po operacijos yra neišvengiamas operacijos padarinys. Taigi, dėl susiformavusio rando ir jo padėties nebuvo padaryta žala pacientės sveikatai (ekspertai nenustatė rando hipertrofijos požymių ar sukeltų kontraktūrų). Rando pasislinkimas – po operacijos susiformavęs ir emocinius išgyvenimus sukėlęs rezultatas. Tai, kad randas pasislinko ir yra matomas net ir po drabužiais, yra nepalankus estetiškas rezultatas. Kadangi rando pasislinkimas nepakenkė pacientės sveikatai, tai nėra vertinama kaip žala pagal PTŽSAĮ 2 straipsnio 14 dalį.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. lapkričio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-425-912/2025.

Dėl įpėdinio teisės reikšti ieškinį dėl neturtinės žalos atlyginimo teisme, kai Komisijai nepriėmus sprendimo miršta pareiškėjas

Pareiškėjas, kreipdamasis į Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisiją (toliau – Komisija), įgyvendino savo teisę reikšti reikalavimą dėl neturtinės žalos atlyginimo, šį reikalavimą apibrėžė konkrečia suma. Pareiškėjas mirė nebaigus nagrinėti jo prašymo Komisijoje, negavęs Komisijos sprendimo ir objektyviai nespėjęs įgyvendinti savo teisės, nustatytos PTŽSAĮ 25 straipsnyje. Šią teisę įgyvendinti ir procesą teisme PTŽSAĮ 25 straipsnio pagrindu pradėti siekė pareiškėjo įpėdinė, nesutikdama su Komisijos priteistu neturtinės žalos atlyginimu ir palaikydama pareiškėjo suformuluotą reikalavimą dėl neturtinės žalos atlyginimo priteisimo.

Byloje kilo klausimas, ar pareiškėjo įpėdinė gali perimti pareiškėjo teisę kreiptis į teismą dėl paciento sveikatai padarytos žalos atlyginimo klausimo nagrinėjimo iš esmės PTŽSAĮ 25 straipsnio pagrindu.

LApT konstatavo, kad žalos atlyginimo už pacientams padarytą žalą nagrinėjimo procesas yra vientisas, prasidedantis privaloma ikiteismine stadija, šį klausimą nagrinėjant Komisijoje, ir galintis tęstis teisme, jei asmenys nesutinka su Komisijos priimtu sprendimu. Aptariamos bylos aplinkybės nesudarė pagrindo daryti išvados, jog įpėdinės, po pareiškėjo mirties perėmusios jo reikalavimo pagal pareiškimą Komisijai teises, ieškinys, reiškiamas PTŽSAĮ 25 straipsnio pagrindu, negali būti priimtas.

Pareiškėjo, kuris kreipėsi į Komisiją, reikalavimas dėl neturtinės žalos atlyginimo buvo suformuluotas ir apibrėžtas konkrečia prašoma priteisti neturtinės žalos atlyginimo suma bei pagrįstas pareiškime nurodytomis aplinkybėmis. Taigi, pareiškėjas teisės aktų nustatyta privaloma tvarka įgyvendino teisę reikalauti neturtinės žalos atlyginimo, o jo Komisijai reikštas reikalavimas įgijo turtinę išraišką. Tokios reikalavimo teisės gali būti perimamos po pareiškėjo mirties ir, atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjas reikalavimą dėl žalos atlyginimo pareiškė privaloma teisės aktų nustatyta tvarka, tokių teisių perėmimo (paveldėjimo) klausimas negali būti sprendžiamas skirtingai, priklausomai nuo pareiškėjo mirties momento. Dėl to pripažinimas, kad reikalavimo teisės gali būti perimamos tik tokiu atveju, jei pareiškėjas iki mirties sulaukė Komisijos sprendimo ir, nesutikdamas su juo, padavė ieškinį teismui dėl paciento sveikatai padarytos žalos atlyginimo klausimo nagrinėjimo iš esmės PTŽSAĮ 25 straipsnio pagrindu, neatitiktų pacientų sveikatai padarytos žalos atlyginimo mechanizmo ir teisinio reglamentavimo esmės bei tikslų, asmenų lygiateisiškumo, protingumo bei sąžiningumo principų.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. spalio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-813-1097/2025.

VII. NETEISĖTAS VAIKO IŠVEŽIMAS NUOLATINIAM GYVENIMUI Į UŽSIENIO VALSTYBĘ

Dėl atsisakymo grąžinti neteisėtai išvežtus nepilnamečius vaikus į Ukrainą dėl vykdomos karinės invazijos

LApT pripažino, kad pirmosios instancijos teismas padarė pagrįstą išvadą, jog dėl Rusijos Federacijos vykdomos karinės invazijos į Ukrainą, nepaisant to, kad šiuo metu Kyjive nevyksta aktyvūs karo veiksmai, šalių nepilnamečiams vaikams Kyjive nėra saugu dėl nuolatinės oro raketų smūgių grėsmės. Todėl yra didelė rizika, kad grąžintiems į Ukrainą šalių nepilnamečiams vaikams būtų padaryta psichinė ir fizinė žala. Aptariamu atveju pagrįstai pritaikyta 1980 m. Hagos konvencijos dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų (toliau – Hagos konvencija) 13 straipsnio 1 dalies b punkte įtvirtinta išimtis ir šalių nepilnamečiai vaikai pagrįstai negrąžinti į jų nuolatinės gyvenamosios vietos valstybę – Ukrainą.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-523-910/2025.

Dėl procesinio sprendimo, kilus abejonių dėl vaiko faktinės buvimo vietos

Pirmosios instancijos teismas, nuroydamas, kad suinteresuotas asmuo su vaiku yra išvykęs iš Lietuvos, prašymą gražinti vaiką paliko nenagrinėtą.

Aptariamoje byloje susiklostė situacija, kai, sprendžiant klausimą dėl neteisėtai išvežto vaiko gražinimo į kilmės valstybę, nustatyta, kad nėra patikimų įrodymų, galinčių neabejotinai patvirtinti, jog suinteresuotas asmuo ir šalių nepilnamečis vaikas iš tiesų gyvena Lietuvos Respublikoje.

Esant tokiai situacijai, LApT atkreipė dėmesį į Hagos konvencijos 12 straipsnio 3 dalį, kurioje nustatyta, kad jei valstybės, į kurią kreipiamasi, teismo ar administracinė institucija turi pagrindo manyti, jog vaikas išvežtas į kitą valstybę, ji gali sustabdyti bylos nagrinėjimą arba atmesti prašymą gražinti vaiką. Todėl pirmosios instancijos teismas, aiškindamasis suinteresuoto asmens ir šalių nepilnamečio vaiko buvimo vietą, turėjo spręsti dėl paminėtos Hagos konvencijos 12 straipsnio 3 dalies taikymo. Pažymėtina, kad bylos sustabdymas, kreipiantis į atitinkamas valstybės institucijas, padėtų išsiaiškinti nepilnamečio vaiko buvimo vietą, turimo leidimo gyventi teisinį statusą ir, nustačius, jog vaiko gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje, – išnagrinėti bylą iš esmės bei įvykdyti įsiteisėjusį teismo sprendimą (nutartį). Tačiau pirmosios instancijos teismui įsitikinus, kad vaiko gyvenamoji vieta vis dėlto yra ne Lietuvos Respublikoje, reikia spręsti dėl procesinės bylos baigties Hagos konvencijos 12 straipsnio 3 dalies kontekste, įvertinant nepilnamečio vaiko neteisėto išvežimo iš Lietuvos Respublikos faktą.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. rugsėjo 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-853-516/2025.

Dėl prašymo gražinti vaiką, kai yra pagrindas manyti, kad vaikas išvežtas į kitą valstybę, atmetimo

Hagos konvencijos 12 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad jei valstybės, į kurią kreipiamasi, teismo ar administracinė institucija turi pagrindo manyti, jog vaikas išvežtas į kitą valstybę, ji gali sustabdyti bylos nagrinėjimą arba atmesti prašymą gražinti vaiką.

LApT atkreipė dėmesį, kad Hagos konvencijos aiškinamajame rašte pažymima, jog 12 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata yra grindžiama procedūrinės ekonomijos sumetimais, pagal kurią su byla susipažinusios institucijos gali sustabdyti procesą arba atmesti prašymą, jeigu jos pagrįstai mano, kad vaikas išvežtas į kitą valstybę. Priežastys, dėl kurių jos gali prieiti prie tokios išvados, straipsnyje nenurodytos, todėl jos priklauso nuo atitinkamos valstybės vidaus teisės.

Taigi, LApT vertinimu, aiškinamajame rašte akcentuojamas proceso ekonomiškumo principas ir teismo diskrecija leidžia kiekvienu konkrečiu atveju nuspręsti, ar sustabdyti bylą dėl esančių priežasčių, ar atmesti prašymą. Tačiau teismas prioritetą turėtų suteikti bylos sustabdymui ir išsamesnio tyrimo atlikimui, bet ne prašymo atmetimui. Tik tuo atveju, kai teismas, atlikęs išsamesnį tyrimą, įsitikina, kad vaikas buvo išvežtas iš Lietuvos Respublikos į kitą valstybę ir šiuo metu jo nėra Lietuvos Respublikoje bei nėra duomenų, jog vaikas bus sugražintas, galima taikyti Hagos konvencijos 12 straipsnio 3 dalį ir atmesti prašymą.

Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gruodžio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1072-790/2025.